

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهنمای هنر آموز

دانش فنی پایه

رشته تولید برنامه تلویزیونی

گروه هنر

شاخه فنی و حرفه‌ای

پایه دهم دوره دوم متوسطه

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

راهنمای هنرآموز دانش فنی پایه (رشته تولید برنامه تلویزیونی) - ۲۱۰۹۲۹

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش

خدیجه بختیاری، گیتا آمیلی، فرهاد فرج نظام (اعضای شورای برنامه‌ریزی)

محمود مقدس جعفری، خدیجه بختیاری، گیتا آمیلی (اعضای گروه تألیف)

اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

جواد صفری (مدیر هنری) - رضوان جهانی فریمانی (صفحه‌آرا)

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب‌گاه: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir

شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران-کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج-خیابان ۶۱

(داروپخش) تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰/ صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵

شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

چاپ اول ۱۳۹۶

نام کتاب:

پدیدآورنده:

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:

شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:

مدیریت آماده‌سازی هنری:

شناسه افزوده آماده‌سازی:

نشانی سازمان:

ناشر:

چاپخانه:

سال انتشار و نوبت چاپ:

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون کسب مجوز، ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

دست توانای معلم است که چشم انداز آینده ما را ترسیم می کند.

امام خمینی (قدس سرّه الشریف)

مقدمه

بخش اول: کلیات ۱

- ۲..... تعاریف و اصطلاحات ■
- ۷..... مسیرهای هدایت تحصیلی در گروه هنر دوره متوسطه ■
- ۸..... مسیرهای هدایت تحصیلی در رشته و گرایش در دوره کاردانی ■
- ۸..... طراحی و سازماندهی درس ■
- ۹..... سازماندهی محتوی ■
- ۱۱..... رسانه‌ها، مراکز، مواد و منابع یادگیری ■

بخش دوم: دروس و جلسات ۱۳

- ۱۷..... تحلیل رشته تحصیلی ■
- ۲۲..... اصول و مبانی تولید و برنامه‌ریزی ■
- ۲۸..... سبک‌های تولید برنامه‌سازی تلویزیونی ■
- ۳۷..... ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو ■
- ۴۷..... زبان فنی ■

بخش سوم: پیوست‌ها ۵۳

- ۵۴..... نمونه فعالیت‌های کارگاهی ■
- ۵۵..... فضای آموزشی ■
- ۵۶..... منابع ■

کتاب درسی و کتاب همراه هنرجو به همراه کتاب راهنمای هنرآموز از جمله اجزای بسته آموزشی تلقی می‌شوند که این بسته را سایر اجزا مانند فیلم و نرم‌افزار و... کامل می‌کند. کتاب راهنمای هنرآموز جهت ایفای نقش تسهیل‌گری، انتقال‌دهنده و مرجعیت هنرآموز در نظام آموزشی طراحی و تدوین شده است. این کتاب براساس کتاب درسی دانش فنی پایه، پایه دهم رشته تحصیلی - حرفه‌ای تولید برنامه تلویزیونی تنظیم شده و دارای پودمان‌های ۱- رشته تحصیلی ۲- اصول و مبانی تولید و برنامه‌ریزی ۳- سبک‌های تولید و برنامه‌سازی تلویزیونی ۴- ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو ۵- زبان فنی هنرآموزان گرامی در هنگام مطالعه این کتاب به موارد ذیل توجه فرمایند:

۱ در کتاب راهنمای هنرآموز مواردی از قبیل نمونه طرح درس، راهنما و پاسخ فعالیت‌های یادگیری و تمرین‌ها، ایمنی و بهداشت فردی و محیطی، نکات آموزشی شایستگی‌های غیرفنی، اشتباهات و مشکلات رایج در یادگیری هنرجویان، منابع یادگیری، نکات مهم هنرآموزان در اجرا، فرایند اجرا و آموزش در محیط یادگیری، بودجه‌بندی زمانی و صلاحیت‌های حرفه‌ای و تخصصی هنرآموزان و دیگر موارد آورده شده است.

۲ ارزشیابی در درس دانش فنی پایه براساس ارزشیابی مبتنی بر شایستگی است، این درس شامل ۵ پودمان است و برای هر پودمان، ارزشیابی مستقل از هنرجو صورت می‌گیرد. همچنین یک نمره مستقل برای هر پودمان ثبت خواهد شد. این نمره شامل یک نمره مستمر و یک نمره شایستگی است.

۳ ارزشیابی از پودمان‌های این درس مطابق با جداول استانداردهای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی تهیه شده توسط دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی صورت می‌گیرد.

۴ زمانی هنرجو در این درس، قبول اعلام می‌شود که در هر پنج پودمان درس، حداقل نمره ۱۲ را کسب نماید. در این صورت میانگین نمره‌های پنج پودمان به عنوان نمره پایانی درس در کارنامه تحصیلی هنرجو منظور خواهد شد.

۵ ارزشیابی مجدد در پودمان یا پودمان‌هایی که حداقل نمره مورد نظر در آن کسب نشده است با برنامه‌ریزی هر هنرستان، انجام می‌شود و چنانچه هنرجو به هر دلیلی تا پایان خردادماه شایستگی لازم را در یک یا چند پودمان کسب ننماید، می‌تواند تا پایان سال تحصیلی برای ارزشیابی مجدد در ارزشیابی مبتنی بر شایستگی شرکت نماید.

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش

کتاب درسی دانش فنی پایه برای هنرجویان پایه دهم، رشته تولید برنامه تلویزیونی با رویکرد شایستگی محوری، طراحی و تدوین شده است. در هر واحد یادگیری، شایستگی فنی ارائه شده به صورت فرایندی و در ۳ تا ۶ مرحله کاری، شامل حداکثر بیست هدف دانشی و مهارتی به صورت متوالی سازمان‌دهی شده است. برای مشارکت بیشتر فراگیران در امر آموزش و یادگیری، اهداف دانشی و مهارتی با رویکرد سؤال محوری برای ایجاد انگیزش در هنرجویان و همراه با فعالیت‌های عملی ساخت یافته طراحی شده‌اند. گرچه در وضعیت مطلوب، تحقق یادگیری مؤثر با آموزش توأمان اهداف دانشی و مهارتی در محل کارگاه یا آزمایشگاه صورت می‌پذیرد ولی با توجه پیوستگی مراحل تولید پیشنهاد می‌شود آموزش اهداف مهارتی به صورت متوالی بعد از ارائه اهداف دانشی مربوطه، با توجه به جدول بودجه‌بندی و زمان آموزش در یک یا دو جلسه (بسته به زمان اختصاص داده شده) انجام پذیرند. بنابراین توالی یا تلفیق اهداف دانشی و مهارتی در زمان آموزش به صلاحدید هنرآموزان محترم و با توجه به شرایط و امکانات می‌تواند متغیر باشد. برای انجام کلیه فعالیت‌های کارگاهی و آزمایشگاهی، هنرجویان را به چند گروه تقسیم نموده و تحت نظارت و راهنمایی خود و با رعایت اصول ایمنی و بهداشتی، ابتدا به معرفی ابزار و تجهیزات مربوطه پرداخته و سپس فعالیت مورد نظر را انجام داده و از هنرجویان بخواهید تا عملیات را اجرا نمایند. همچنین از سایر اجزای بسته آموزشی مانند: کتاب همراه هنرجو، فیلم، نرم‌افزار، پوستر و... استفاده کنید و در صورت امکان با بازدید از مراکز صدا و سیمای استان، هنرجویان را با محیط‌های واقعی کار آشنا کنید.

در فعالیت‌های کارگاهی به موارد زیر توجه کنید:

۱ هنرجویان علاوه بر رعایت بهداشت فردی، نظافت کارگاه، ابزار و تجهیزات را نیز انجام داده و پس از اتمام کار وسایل را مرتب و در جای خود قرار دهند.

نکته:

بدیهی است رعایت این نکات از جانب هنرآموزان به عنوان الگوهای آموزشی در محیط کارگاه الزامی است. ۲ فعالیت‌های کارگاهی باید به ترتیب و به صورت مجزا انجام شوند یعنی در هر جلسه آموزش، تنها به یک فعالیت پرداخته شود حتی اگر مدت زمان آن کوتاه باشد.

۳ رسم فلوچارت از مراحل آزمون را به هنرجویان آموزش دهید.

۴ در راستای اصول مستندسازی به هنرجویان آموزش دهید که در تمام مراحل، اطلاعات به دست آمده را در همان زمان ثبت کنند و از به خاطر سپردن اعداد خودداری کنند.

سخنی با هنرآموز

۵ در ابتدای هر آزمون وسایل و تجهیزات مورد نیاز را معرفی کنید (هنرجویان برای کسب اطلاعات تکمیلی به کتاب همراه هنرجو مراجعه کنند).

۶ رعایت نکات ایمنی در کارگاه، اصلی حیاتی است. در ابتدای هر آزمون نکات ایمنی مربوطه را بیان کرده و بر اجرای آن تأکید کنید (هنرجویان برای کسب اطلاعات تکمیلی به کتاب همراه هنرجو مراجعه کنند).

۷ یکی از اهداف فعالیت‌های کارگاهی علاوه بر مهارت‌آموزی تقویت روحیه همکاری و انجام کار به صورت گروهی بین هنرجویان است. به همین علت هنرآموز باید بر گروه‌بندی و سرانجام کار توسط تمام افراد گروه نظارت کند.

■ در بازدیدهای علمی به منظور یادگیری بیشتر لازم است هنرجویان گزارشی از بازدید به عمل آمده به ویژه از فرایند تولید تهیه و در جلسه بعد به کلاس ارائه نمایند. بنابراین لازم است روش صحیح گزارش‌نویسی به هنرجویان آموزش داده شود.

■ در پایان هر مرحله کاری و هر واحد یادگیری ارزشیابی از شایستگی‌های فنی و غیرفنی مطابق نمونه چک‌لیست ارائه شده (پیوست) انجام داده و هنرجویان را از نتیجه آن مطلع نمایید.

■ قبل از انجام آزمون با توجه به محدودیت زمان مقدمات کار را آماده کنید.

شیوه ارزشیابی اهداف توانمندسازی:

■ مشاهده عملکرد با تمرکز بر فرایند انجام کار و با استفاده از چک‌لیست

برخی نکاتی که در ارزشیابی مبتنی بر شایستگی بایستی مورد توجه قرار گیرد عبارت اند از:

■ زمانی یک هنرجو شایسته دریافت مدرک صلاحیت حرفه‌ای می‌شود که در تمامی پودمان‌ها گواهینامه شایستگی دریافت کرده باشد. و در پودمان زمانی گواهینامه شایستگی دریافت می‌کند که در تمامی کارها، شایستگی انجام کار را با توجه به استاندارد عملکرد داشته باشد.

■ هر درس شامل پنج پودمان (فصل) است که باید برای هریک از آنها توسط هنرآموز مربوط ارزشیابی مستقل از هنرجو صورت گیرد و در نتیجه یک نمره مستقل برای هر پودمان ثبت شود. شرط قبولی در هر پودمان کسب نمره حداقل ۱۲ است.

■ نمره هر پودمان از دو بخش تشکیل می‌شود و فقط یک نمره براساس ۰ تا ۲۰ ثبت می‌شود.

بخش اول شامل ارزشیابی پایانی هر پودمان: نمره ارزشیابی از کسب شایستگی از پودمان مورد نظر که با سه نمره ۱، ۲ و ۳ مشخص می‌شود و نتیجه آن با ضریب ۵ منظور می‌شود.

بخش دوم ارزشیابی مستمر: نمره مستمر که براساس انجام فعالیت‌های کلاسی و کارگاهی، نظم، مشارکت در فعالیت‌های آموزشی و تربیتی، ابتکار در تکالیف عملکرد درسی و... از ۵ تا ۵ نمره اختصاص پیدا خواهد کرد.

■ هر پودمان شامل یک تا سه واحد یادگیری است و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مطابق با شیوه مندرج در کتاب‌های درسی صورت خواهد گرفت و نتیجه آن در دفاتر ثبت نمره کلاسی در مدرسه ثبت خواهد شد و براساس نتیجه حاصل از ارزشیابی واحدهای یادگیری نمره پودمان به‌دست خواهد آمد.

■ زمانی هنرجو در دروس شایستگی قبول اعلام می‌شود که در هر ۵ پودمان، نمره بالای ۱۲ کسب کند. در این صورت میانگین ۵ نمره پودمان به‌عنوان نمره کلی درس در کارنامه تحصیلی منظور خواهد شد. در صورتی که فرد در یک یا چند پودمان حداقل نمره ۱۲ را کسب نکند در آن درس قبولی را به‌دست نمی‌آورد. ارزشیابی مجدد صرفاً در پودمان یا پودمان‌هایی که حداقل نمره مورد نظر در آن کسب نشده است صورت خواهد پذیرفت و در تمام طول سال تحصیلی حداقل برای یک‌بار امکان‌پذیر خواهد بود.

■ خلاصه نمرات کسب شده در پودمان‌ها در یک کاربرگ به‌عنوان گواهی شایستگی‌های حرفه‌ای تنظیم و همراه با مدارک تحصیلی دیگر به هنرجو تحویل داده خواهد شد.

■ هنرجویان می‌توانند در ارزشیابی فرایند مدار و نتیجه مدار، کتاب همراه هنرجو را در زمان اجرای ارزشیابی با خود همراه داشته باشند.

بخش اول

کلیات

■ **رویکرد برنامه درسی ملی:** منظور از این اصطلاح، جهت گیری آموزش های مدرسه ای بر اساس فلسفه تربیتی نظام حاکم بر جامعه و انتظارات رهبران، مردم و نهادها از برنامه درسی ملی است. این رویکرد، رویکرد فطرت گرای توحیدی نام دارد که مقصد عالی آن، شکوفایی گرایش های الهی در انسان و تربیت انسان خلیفه الله است.

■ **دنیای کار:** شامل کار مزدی، پیگیری حرفه و شغل در زندگی در همه جنبه های زندگی اجتماعی است. دنیای کار از دنیای آموزش و زندگی شخصی متمایز است. دنیای کار اعم از زندگی شغلی، بازار کار، محیط واقعی کار و بنگاه های اقتصادی است.

■ **محیط کار:** موقعیتی است که افراد در آن کار می کنند و گستره ای وسیع از فضاها از خانه تا کارخانه بزرگ را شامل می شود.

■ **بنگاه اقتصادی:** محلی که در آن فعالیت های اقتصادی مبتنی بر استاندارد ملی طبقه بندی فعالیت های اقتصادی صورت می گیرد.

■ **صلاحیت حرفه ای:** مجموعه ای از شایستگی های حرفه ای است که با توجه به سطح، نوع و وسعت آنها به سطوح دیگر تقسیم خواهند شد.

■ **آموزش و تربیت فنی و حرفه ای (TVET):** آموزش و تربیت در قلمرو دنیای کار جهت زمینه سازی، آمادگی، نگهداشت و ارتقاء شغلی و حرفه ای را گویند. آموزش و تربیت فنی و حرفه ای واژه ای جامع است که به جنبه های از فرایند آموزشی و تربیتی، دربرگیرنده، مطالعه فناوری ها و علوم وابسته، کسب نگرش ها و مهارت های عملی، فهم و دانش مرتبط با حرفه ها را در بخش های گوناگون اقتصادی و زندگی اجتماعی، علاوه بر آموزش عمومی، ارجاع و اطلاق می شود. این واژه اعم از آموزش فنی و حرفه ای رسمی، غیررسمی و سازمان نیافته است. همچنین این آموزش ها شامل طیف وسیعی از فرصت های توسعه مهارت ها است که با بافت های ملی و محلی هماهنگ می گردد. یادگیری برای یاد گرفتن و رشد سواد و مهارت های محاسبه، مهارت های عرضی (غیرفنی) و مهارت های شهروندی نیز از مؤلفه های جدایی ناپذیر آموزش و تربیت فنی و حرفه ای می باشند.

■ **شغل (Job):** واژه شغل «استخدام شدن برای ارائه خدمت و یا برای مدتی خاص» می باشد. شغل محدود به زمان و فرد کارفرما است. شغل مجموعه ای از کارها و وظایف مشخص است که در یک جایگاه خاص تعریف می شود. یک شخص ممکن است در یک حرفه در زمان های گوناگون مشاغل متفاوت داشته باشد.

■ **حرفه (Occupation):** مجموعه ای از مشاغل دنیای کار است که شباهت معقولانه ای از نظر کارها، دانش و توانایی های مورد نیاز دارد. حرفه مشغولیت اصلی

فرد در طول زندگی است. استاندارد حرفه‌ای، حداقل‌های مورد انتظار دنیای کار در یک حرفه را نشان می‌دهد. حرفه مرتبط با فرد و نقش وی در بازار و دنیای کار است (مانند حسابدار، خانه دار، جوشکار، پرستار، مهندس ساختمان). اکثر حرفه‌ها در بخش‌های مختلف وجود دارد در حالی که برخی از حرفه‌ها (مهندس معدن) مربوط به بخش خاصی است. یک حرفه مجموعه‌ای از مشاغل است که شباهت معقولانه‌ای از نظر کارها، دانش و توانایی‌های مورد نیاز دارد.

■ **وظیفه (Duty):** وظیفه عبارت است از مسئولیت و نقش اصلی مشخصی را که در یک جایگاه شغلی یا حرفه برای شخص در نظر می‌گیرند، وظیفه نام دارد. برای مثال از وظایف اصلی یک تعمیرکار خودرو می‌توان به تعمیر سیستم مولد قدرت، تعمیر سیستم انتقال قدرت و ... اشاره کرد. از تکنسین مکترونیک انتظار می‌رود نگهداری و تعمیرات سیستم‌های کنترل عددی را به عنوان وظیفه انجام دهد.

■ **تکلیف کاری (Task):** یک تکلیف کاری فعالیت مشخصی است که دارای ابتدا و انتها می‌باشد و شامل مراحل منطقی است. معمولاً هر وظیفه به چندین تکلیف کاری تقسیم می‌شود. به طور مثال از یکی از تکالیف کاری وظیفه «تعمیر سیستم مولد قدرت»، تنظیم سیستم جرقه می‌باشد.

■ **شایستگی^۱:** مجموعه اثبات شده از دانش، مهارت و نگرش مورد نیاز جهت انجام یک تکلیف کاری، براساس استاندارد را، شایستگی گویند. شایستگی‌ها در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به سه دسته شایستگی‌های فنی، غیر فنی و عمومی تقسیم‌بندی می‌شوند.

■ **سطح شایستگی انجام کار:** صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطح صلاحیت حرفه‌ای انجام می‌شود، انجام هر کار ممکن است با کیفیت مشخصی در محیط کار مورد انتظار باشد. سطح کیفی شناخته شده از یک شخص در محیط کار را سطح شایستگی مورد انتظار و نیاز گویند. سطح شایستگی انجام کار معیار اساسی ارزشیابی می‌باشد. در بین کشورهای مختلف نظام سطح‌بندی شایستگی گوناگونی وجود دارد اما نظام چهار سطحی معمول‌ترین آنها به نظر می‌رسد.

■ **چارچوب صلاحیت ملی (NQF):** چارچوبی است که صلاحیت‌ها، مدارک و گواهینامه‌های در سطوح و انواع مختلف را به‌صورتی منسجم و همگون براساس مجموعه‌ای از معیارها و شاخص‌های توافق شده به هم ارتباط می‌دهد. در این چارچوب به مهارت و تجربه در کنار دانش ارزش ویژه‌ای داده می‌شود. زمان و مکان یادگیری ارزش کمتری دارد.

■ **سطح صلاحیت (Level of Qualification):** سطح صلاحیت عبارت است از سطح حرفه یا شغلی در چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی که تکالیف کاری باید در آن طراحی و تدوین گردد. نظام‌های سطح‌بندی گوناگونی در بین کشورها وجود دارد، سطح صلاحیت مهندسی (حرفه‌ای) پنج در نظر گرفته شده است که

به طبع آن تکنسین فنی یا حرفه‌ای دارای سطح چهار می‌باشد. صلاحیت حرفه‌ای در اروپا EQF به ۸ سطح تقسیم‌بندی شده است.

■ **برنامه درسی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای:** برنامه درسی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای مجموعه‌ای از استانداردها دنیای کار، اهداف، محتوا، روش‌ها، راهبردهای یاددهی - یادگیری، تجهیزات، زمان، فضا، استاندارد شایستگی‌ها، مواد آموزشی، استاندارد ارزشیابی است که دانش‌آموز (هنرجو)، کارآموز یا متربی را برای رسیدن به آن اهداف در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هدایت می‌نماید. دامنه شمول برنامه درسی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، دنیای کار و دنیای آموزش را در برمی‌گیرد. معمولاً در نظام‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشورها سه نوع استاندارد، متصور می‌شوند:

۱ **استاندارد شایستگی حرفه‌ای؛** شایستگی یا مهارت، که توسط متولیان صنعت، بازار کار و اتحادیه‌ها، صنوف و ... تهیه می‌شود. در این استاندارد، وظایف، کارها و صلاحیت‌های هر شغل یا حرفه مورد توجه قرار می‌گیرند.

۲ **استاندارد ارزشیابی؛** براساس استاندارد شایستگی حرفه‌ای و دیگر عوامل مؤثر توسط گروه‌های مشترکی از حوزه‌های گوناگون تهیه می‌شود و منجر به اعطای گواهینامه یا مدرک صلاحیت حرفه‌ای می‌گردد.

۳ **استاندارد آموزشی (برنامه درسی)؛** براساس استانداردهای شایستگی حرفه و ارزشیابی توسط ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تهیه می‌گردد. در این استاندارد و اهداف دروس، محتوا، راهبردهای یاددهی - یادگیری، تجهیزات آموزشی و ... در اولویت قرار دارد.

■ **آموزش مبتنی بر شایستگی:** رویکردی در آموزش فنی و حرفه‌ای است که تمرکز بر شایستگی‌های حرفه‌ای دارد. شایستگی‌ها را به عنوان پیامدهای آموزشی در نظر می‌گیرد و فرایند نیازسنجی، طراحی و تدوین برنامه درسی و ارزشیابی براساس آنها انجام می‌شود. شایستگی‌ها می‌توانند به شایستگی‌های فنی (در یک حرفه یا مجموعه‌ای از حرفه‌ها)، غیرفنی و عمومی دسته‌بندی شوند. رسیدن فراگیران به حداقلی از همه شایستگی‌ها به عنوان هدف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این رویکرد مورد توجه قرار می‌گیرد.

■ **استاندارد شایستگی حرفه:** استاندارد شایستگی حرفه تعیین‌کننده فعالیت‌ها، کارها، ابزارها و شاخص‌هایی برای عملکرد در یک حرفه می‌باشد.

■ **هویت حرفه‌ای:** برابند مجموعه‌ای از باورها، گرایش‌ها، اعمال و صفات فرد در مورد حرفه است. بنابراین به دلیل تغییرات این مجموعه در طول زندگی حرفه‌ای، هویت حرفه‌ای قابلیت تکوین در مسیر تعالی را دارد.

■ **گروه تحصیلی - حرفه‌ای (چند رشته‌ای تحصیلی - حرفه‌ای):** چند رشته تحصیلی - حرفه‌ای که در کنار هم قرار می‌گیرند تا فراگیر را برای انتخاب مبتنی بر علائق، تصحیح در موقعیت براساس استعداد و حرکت در مسیر زندگی با توجه به استانداردهای راهنمایی و هدایت تحصیلی - حرفه‌ای به صورت منطقی یاری می‌رساند. چند رشته‌ای‌ها ممکن است با توجه به شرایط و امکانات منطقه‌ای هم خانواده، غیر هم خانواده، شایستگی‌های بزرگ مبتنی بر گروه‌های فرعی حرفه و شایستگی‌های طولی برای کسب کار باشد. گروه‌بندی تحصیلی - حرفه‌ای باعث شکل‌دهی هویت حرفه‌ای و تکوین آن در طول زندگی خواهد شد.

■ **رشته تحصیلی - حرفه‌ای:** مجموعه‌ای از صلاحیت‌های حرفه‌ای و عمومی است که آموزش و تربیت براساس آن اجرا و ارزشیابی می‌گردد.

■ **اهداف توانمندسازی:** اهداف توانمندسازی اهدافی است که براساس شایستگی‌ها، استاندارد عملکرد و اقتضائات یاددهی - یادگیری جهت کسب شایستگی‌ها توسط دانش‌آموزان تدوین می‌گردد. اهداف توانمندساز با توجه به رویکرد شکوفایی فطرت شامل پنج عنصر: تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق و چهار عرصه ارتباط تربی با خود، خدا، خلق و خلقت است که با محوریت ارتباط با خدا تعریف، تبیین و تدوین می‌شوند. - باتوجه به این‌که آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی فرایند تکوین و تعالی هویت حرفه‌ای متربیان است و هویت متربیان براینده نوع ارتباط آنان با خدا، خود، خلق و خلقت می‌باشد، بنابراین اهداف تربیت با توجه به این عرصه‌ها قابل تبیین خواهد بود، این عرصه‌ها به گونه‌ای جامع، یکپارچه و منطقی کلیه ساحت‌های تربیتی^۱ را در بر می‌گیرد.

■ **یادگیری یک پارچه و کل نگر:** یادگیری همه جانبه، یادگیری یک موضوع از ابعاد مختلف. در برنامه درسی ملی به ارتباط عناصر اهداف درسی و تربیتی و عرصه‌های چهارگانه گفته می‌شود.

■ **یادگیری:** فرایند ایجاد تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار یادگیرنده، یادگیری ممکن است از طریق تجربه عینی (از طریق کار، تمرین و ...)، به صورت نمادین (از طریق اشکال، اعداد و نمادها)، به شیوه نظری (توضیحات کلی) یا به شیوه شهودی (ذهنی یا روحانی) صورت گیرد.

■ **فعالیت‌های یادگیری ساخت یافته:** فعالیت‌های یادگیری ساخت یافته براساس اصول حاکم بر انتخاب راهبردهای یاددهی - یادگیری در شاخه فنی و حرفه‌ای طراحی می‌گردد. در تدوین فعالیت‌های یادگیری در دروس مختلف شاخه فنی و حرفه‌ای براساس برنامه درسی ملی ایران و حوزه یادگیری کار و فناوری، دیدگاه فناورانه حاکم خواهد بود. انتخاب فعالیت‌های یاددهی - یادگیری در فرایند آموزش به کمک مواد و رسانه‌های یادگیری به منظور تحقق شایستگی‌ها براساس

۱- ساحت‌های تعلیم و تربیت براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، عبارتند از: اعتقادی، عبادی و اخلاقی، اجتماعی و سیاسی، زیستی و بدنی، زیباشناختی و هنری، اقتصادی و حرفه‌ای و علمی و فناورانه.

اصولی از قبیل تقویت انگیزه هنرجویان، درک و تفسیر پدیده‌ها در موقعیت‌های واقعی دنیای کار، فعال نمودن هنرجویان استوار است.

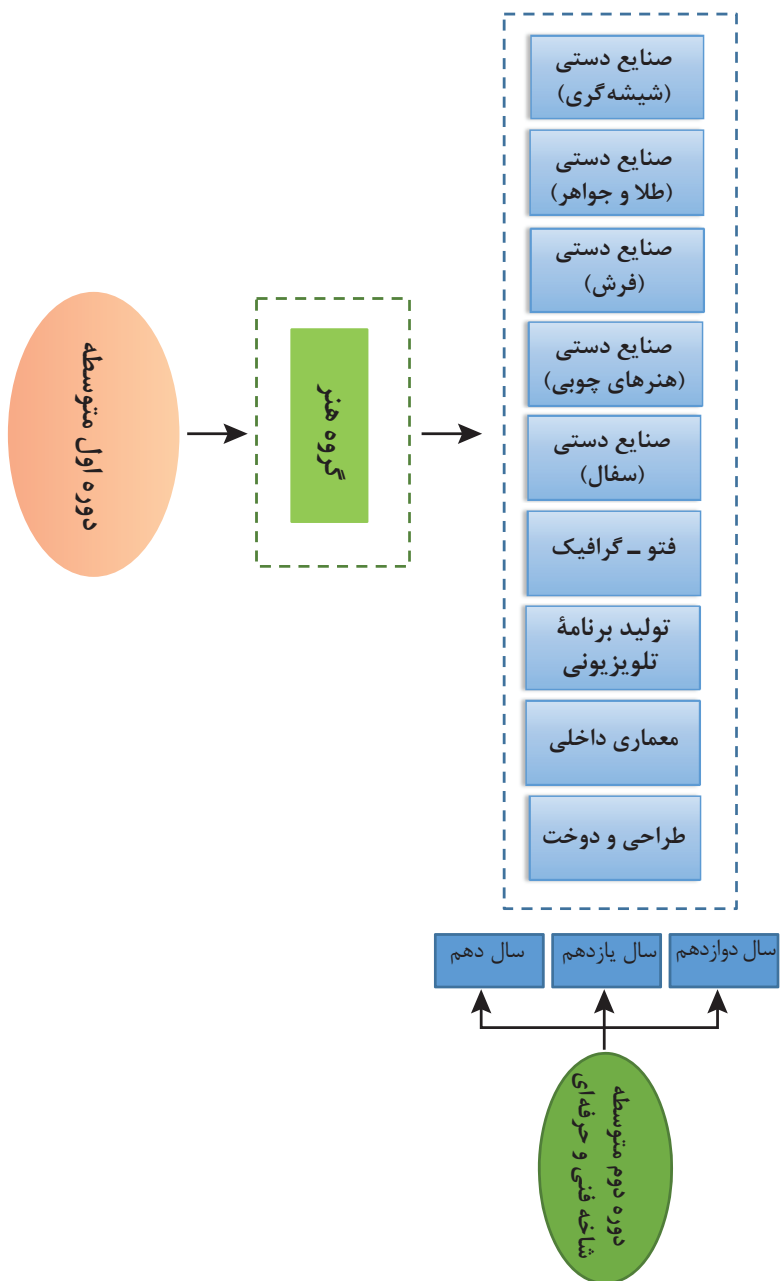
■ **محتوا:** محتوی آموزشی مبتنی بر اهداف توانمندساز و فعالیت‌های یادگیری ساخت یافته می‌باشد. محتوی مبتنی بر ارزش‌های فرهنگی و تربیتی و سازگار با آموزه‌های دینی و قرآنی، مجموعه‌ای منسجم و هماهنگ از فرصت‌ها و تجربیات یادگیری است که زمینه شکوفایی فطرت الهی، رشد عقلی و فعلیت یافتن عناصر و عرصه‌ها را به صورت پیوسته فراهم می‌آورد. همچنین محتوی دربرگیرنده مفاهیم و مهارت‌های اساسی و ایده‌های کلیدی مبتنی بر شایستگی‌های مورد انتظار از دانش‌آموزان است و بر گرفته از یافته‌های علمی و معتبر بشری می‌باشد. تناسب محتوی با نیازهای حال و آینده، علایق، ویژگی‌های روان‌شناختی دانش‌آموزان، انتظارات جامعه اسلامی و زمان آموزش از الزامات محتوی است.

■ **بسته تربیت و یادگیری:** بسته تربیت و یادگیری، به مجموعه‌ای هماهنگ از منابع، مواد و رسانه‌های آموزشی اطلاق می‌شود که در یک بسته واقعی یا به صورت اجزایی هماهنگ با نشان و برند مؤسسه تولیدکننده تهیه و برای یک یا چند پایه تحصیلی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در حال حاضر با گسترش فناوری‌های نوین و ICT، بسته آموزشی با نرم‌افزارهای آموزشی، لوح فشرده و سایت‌های اینترنتی تکمیل می‌شود. طراحی و تهیه بسته یادگیری براساس ماکت بسته تربیت و یادگیری انجام می‌پذیرد.

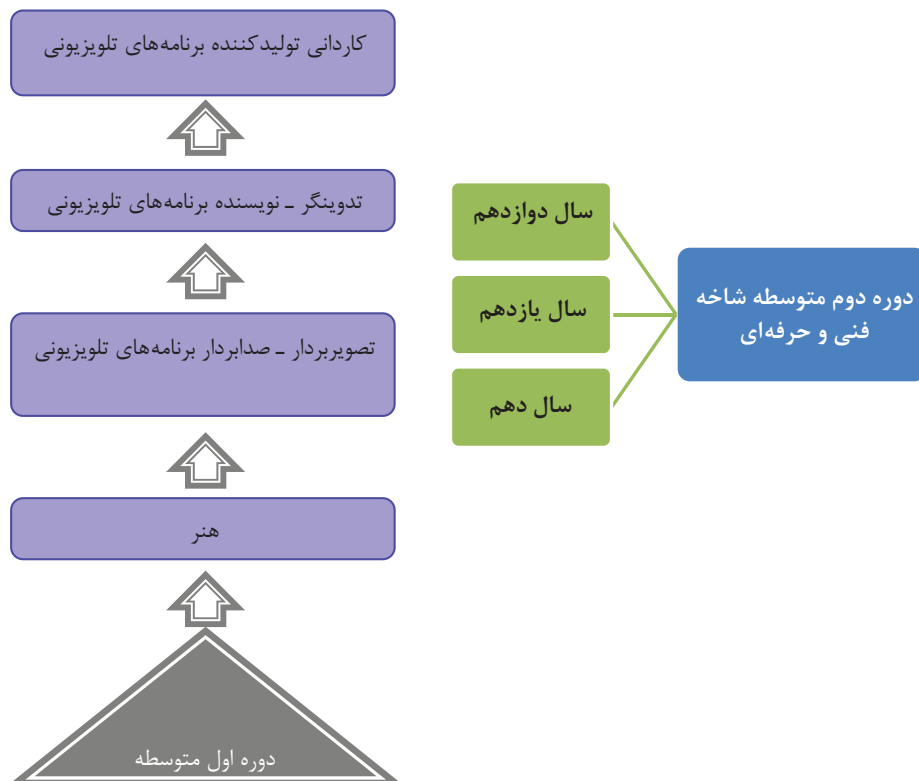
بسته تربیت و یادگیری می‌تواند شامل گستره‌ای از منابع و رسانه‌های آموزشی یا حاوی تعدادی کتاب و کتابچه، برگه‌های کار، لوح فشرده، فیلم آموزشی و حتی برخی وسایل کمک آموزشی و ابزارها باشد. در کنار بسته سخت‌افزاری، استفاده از امکانات نرم‌افزاری و اینترنت نیز می‌تواند به تکمیل یک بسته آموزشی کمک کند. می‌توان بسته تربیت و یادگیری را به دو گروه کلی شامل منابع اصلی و منابع تکمیلی تقسیم نمود. منابع اصلی شامل کتاب راهنمای معلم، کتاب درسی، کتاب کار دانش‌آموز و کتاب ارزشیابی می‌شوند.

لذا بسته تربیت و یادگیری شامل ۱ کتاب درسی؛ ۲ راهنمای هنرآموز؛ ۳ کتاب همراه هنرجو؛ ۴ کتاب کار؛ ۵ نرم افزار هنرجو؛ ۶ فیلم هنرجو؛ ۷ شبیه سازها؛ ۸ فیلم هنرآموز؛ ۹ پوستر و غیره می باشد.

مسیرهای هدایت تحصیلی در گروه هنر

مسیرهای هدایت تحصیلی در رشته و گرایش در دوره کاردانی

طراحی و سازماندهی درس

درس ساخت و بازی‌دهندگی عروسک‌های نمایشی از ترکیب سازوار ۶ تکلیف کاری در قالب پنج پودمان شایستگی تشکیل شده است که هر پودمان نماینده یک شغل در حوزه تولید برنامه تلویزیونی است. سازماندهی درس به نحوی است که تکالیف کاری در یک مسیر افقی از ساده به پیچیده در طول سال تحصیلی به صورت مرحله‌ای ارائه می‌شود. و شایستگی‌ها به صورت تدریجی کسب و ارزیابی می‌شود و در نهایت در پایان درس شایستگی کلان ساخت و بازی‌دهندگی عروسک‌های نمایشی که قابلیت انتقال دارد محقق می‌شود.

شایستگی‌های مورد انتظار

شایستگی‌های فنی:

- تحلیل رشته تحصیلی
- اصول و مبانی تولید و برنامه‌ریزی
- سبک‌های تولید برنامه‌سازی تلویزیونی
- ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو
- زبان فنی

شایستگی‌های غیرفنی:

- ۱ ■ مسئولیت‌پذیری تعهد کاری
- ۲ ■ جمع‌آوری و گردآوری اطلاعات
- ۳ ■ امانت‌داری و رازداری
- ۴ ■ یادگیری مادام‌العمر
- ۵ ■ ارتباط مؤثر و کار تیمی
- ۶ ■ مدیریت کارها و پروژه‌ها
- ۷ ■ اجتماعی بودن
- ۸ ■ مذاکره
- ۹ ■ کارآفرینی
- ۱۰ ■ درستکاری
- ۱۱ ■ به‌کارگیری فناوری‌های مناسب
- ۱۲ ■ کاربرد فناوری اطلاعات
- ۱۳ ■ احترام گذاشتن بر ارزش‌های دیگران
- ۱۴ ■ انتخاب و به‌کارگیری فناوری‌های مناسب
- ۱۵ ■ تفکر اخلاق
- ۱۶ ■ نگرش سیستمی
- ۱۷ ■ اخلاق حرفه‌ای

سازماندهی محتوی

درس شامل پنج پودمان است که هر پودمان شامل ۱ یا ۲ تکلیف کاری است هر تکلیف کاری به‌صورت مستقل دارای یک پروژه مستقل است که در برخی موارد می‌تواند دو تکلیف کاری در یک پیمان به‌صورت پروژه مشترک تعریف می‌شوند.

فهرست استاندارد تجهیزات

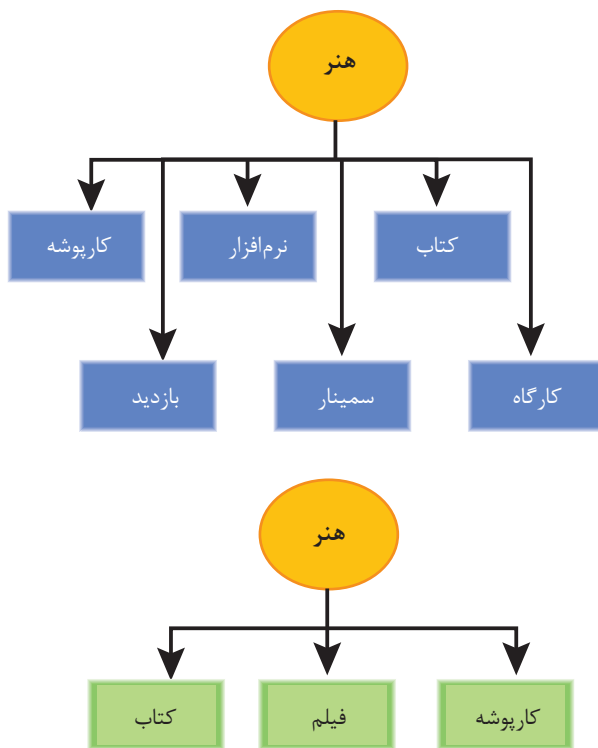
مطابق با جدول تجهیزات آموزشی در سایت دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش.
به نشانی : www.Tvoccd.oerp.ir

رسانه‌ها، مراکز، مواد و منابع یادگیری

۱ مراکز یادگیری

هنرستان - محیط کار واقعی - کارگاه‌های آموزشی

۲ رسانه‌های یادگیری

۳ منابع یادگیری

- کتاب مرجع
- جدول استاندارد
- استانداردهای تحلیل و ارزشیابی حرفه
- رسانه‌های یادگیر

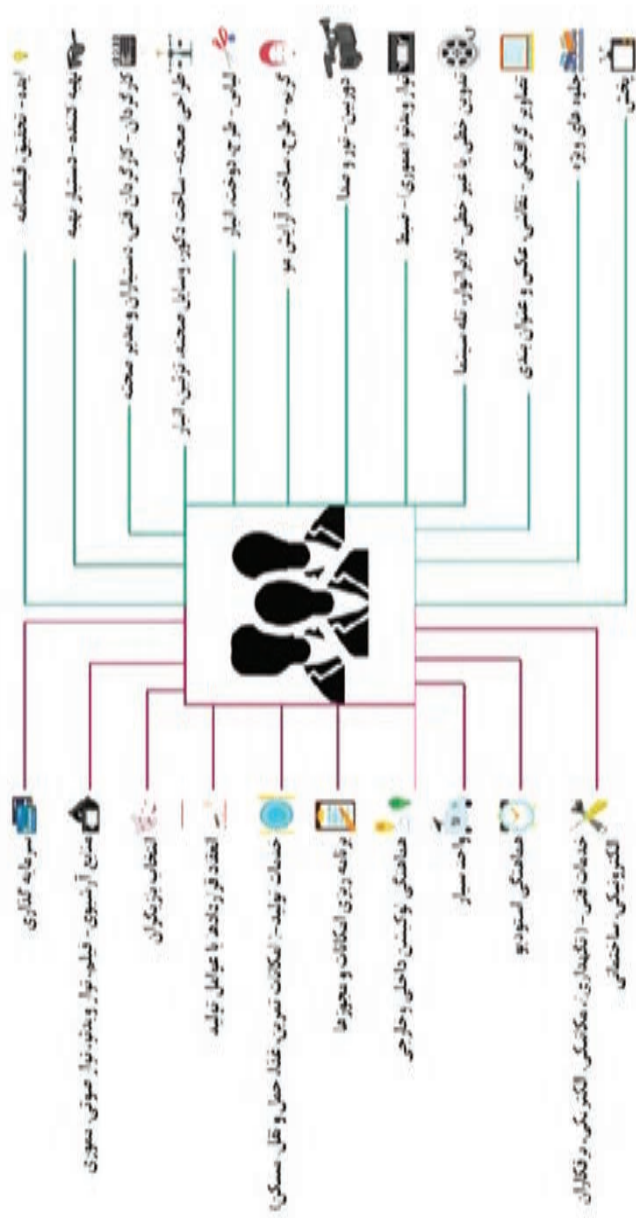
بخش دوم

دروس و جلسات

در بخش عمده‌ای از تاریخ تکامل انسان، طبیعت یکی از مهم‌ترین زمینه‌هایی است که انسان در طی سال‌های حساس و تأثیرگذار زندگی خود، با آن سر و کار دارد. شاید اغراق نباشد اگر بگوییم که تجربه مستقیم و غیر مستقیم طبیعت از عناصر تأثیرگذار در رشد فیزیکی، عاطفی، ادراکی و حتی اخلاقی انسان است و احتمالاً در آینده نیز چنین خواهد بود.

اکنون فرصت تجربه مستقیم ارتباط با نظام طبیعت به طرز چشم‌گیری کمتر شده است. اما با حضور پررنگ تکنولوژی انسان امروز توانسته است از طریق ارتباطات مجازی آشنایی با طبیعت را به وسیله ابزارهای تکنولوژی (مانند تلویزیون و رایانه) عمق بیشتری دهد. از این طریق انسان توانسته به وسیله دوربین‌های مجهز و پیشرفته و بسیار کوچک و با کیفیت بسیار بالا، فول اچ‌دی (FHD) زوایایی از طبیعت را به سایر نقاط جهان و به داخل تک‌تک خانه‌ها، انتقال دهد؛ امکانی که قبل از چنین پدیده‌ای به آسانی در دسترس همگان قرار نمی‌گرفت. اگر دوربین و دستگاه ضبط صوت نبود چطور می‌توانستیم، امروزه در خانه خود در مقابل تلویزیون با آرامش خاطر نشسته و صحنه‌های آتشفشان‌های مهیب و عظیم را در مکان‌های دوردست به تماشا بنشینیم و یا کوچک‌ترین ذرات موجودات هستی را در کادر تلویزیونی از نزدیک ببینیم؟ و یا چگونه نوای لطیف پرندگان از جنگل‌هایی در قاره‌ای دیگر را با آرامش خاطر بشنویم؟ چگونه از زندگی و تحولات کوچک و بزرگ جهان آگاه می‌شدیم؟ و بالاخره اگر این معجزه قرن نبود چگونه از لحظه‌های پرفراز و نشیب سایر ملل در ابعاد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، علمی و تمامی تحولات کوچک و بزرگ مطلع می‌شدیم؟ چگونه روایت‌های بزرگ تاریخی را در مقابل چشمانمان می‌دیدیم؟ و هزاران چگونه‌های پایان‌ناپذیری دیگر را هر روزه شاهد هستیم.

نمای کلی از مراحل ساخت برنامه تلویزیونی

نمونه جدول بودجه‌بندی: تحلیل رشته تحصیلی

جلسه	واحد یادگیری	فصل	رئوس محتوا	زمان	
				نظری	عملی
جلسه ۱	تحلیل رشته تحصیلی	۱	چگونگی روند پدیدار شدن تلویزیون در جهان	۲	۱
جلسه ۲	تحلیل رشته تحصیلی	۱	علم فیزیک و چگونگی انتقال تصاویر	۱	۲
جلسه ۳	تحلیل رشته تحصیلی	۱	روند شکل‌گیری پخش تلویزیونی در ایران	۱	۲
جلسه ۴	تحلیل رشته تحصیلی	۱	تفاوت بین تلویزیون و رادیو	۲	۱
جلسه ۵	تحلیل رشته تحصیلی	۱	تفاوت‌های بین تلویزیون، تئاتر و سینما	۱	۲
جلسه ۶	تحلیل رشته تحصیلی	۱	تحقیق، نگارش متن، تهیه‌کنندگی و کارگردانی	۱	۲
جلسه ۷	تحلیل رشته تحصیلی	۱	تصویربرداری، صداپردازی، نورپردازی و دکور و ارزیابی	۱	۲

فصل اول: تحلیل رشته تحصیلی

۱- مقدمه

برای اولین بار در سال ۱۹۲۸ دکتر الکساندر سن تعجب همگان را برانگیخت. او مخاطبان را قادر ساخت تا علاوه بر شنیدن، تصاویر را در خانه با چشم دنبال کنند. این مخترع اولین تلویزیون را در ابعاد بسیار کوچک با اندازه ۳ اینچ در شهر نیویورک و در خانه‌اش راه‌اندازی کرد.

۲- مواد و تجهیزات

کلاس درس، کارگاه صدا و تصویر در یکی از شبکه‌های تلویزیونی یا کارگاه ضبط صدا و تصویر در هنرستان با تجهیزات نور، صدا، دوربین، دکور و

۳- دانش‌افزایی

دانش‌افزایی ۱

برای اولین بار در سال ۱۹۳۶ یک شبکه تلویزیونی سراسری آغاز به کار کرد. یک شبکه تلویزیونی در لندن پخش عمومی را از قصر الکساندر آغاز کرد سپس در سال ۱۹۴۰ تقریباً خانواده‌ها می‌توانستند در خانه گرد هم به تماشای تلویزیون بنشینند اما راه‌اندازی تلویزیون در ایران ابتدا به صورت یک ایستگاه تلویزیونی بخش خصوصی راه‌اندازی و در یازدهم مهر ۱۳۳۷ در ساعت ۵ بعد از ظهر آغاز به کار کرد و روزانه ۴ ساعت پخش برنامه تلویزیونی داشت. در سال ۱۳۴۲ تلویزیون دولتی آغاز به کار کرد و با کمک فرانسوی‌ها در ۲۹ اسفند ۱۳۴۵ گشایش رسمی یافت. از آنجاکه سیستم تلویزیون ایران سیستم ۵۲۵ خط آمریکایی و سیستم تلویزیون ملی ایران ۶۲۵ خط سکام فرانسوی بود تلویزیون ملی ایران یک فرستنده دو کیلو وات با سیستم ۵۲۵ خط آمریکایی بر فراز ساختمان هتل استقلال (هیلتون سابق) نصب کرد تا دارندگان تلویزیون بدون نیاز به دستگاه تبدیل از برنامه تلویزیونی ملی ایران استفاده کنند.

در سال ۱۳۴۸ تلویزیون ایران در تلویزیون ملی ادغام شد و تحت نظارت تلویزیون ملی ایران قرار گرفت و سیستم فرستنده نیز از ۵۲۵ خط آمریکایی به ۶۲۵ خط

فرانسوی تغییر یافت. اما برنامه‌هایی که از تلویزیون «کانال دو» پخش می‌شد، اختصاص به قشر فرهیخته داشت که به کانال آموزش نیز معروف بود. در کنار دو کانال ایرانی یک کانال به نام تلویزیون آمریکا توسط محققان آمریکایی اداره می‌شد که به زبان انگلیسی برای آمریکایی‌ها و سایر اتباع مقیم ایران برنامه پخش می‌کرد. این تلویزیون در سال ۱۳۵۵ تعطیل شد و پخش برنامه‌های بین‌المللی ایران جایگزین آن شد.

دانش‌افزایی ۲

گسترش شبکه‌ها: شبکه‌های تلویزیونی از دو شبکه قبل از انقلاب به ده‌ها شبکه، بعد از انقلاب افزایش یافت. علت گسترش شبکه‌ها نیاز به ساخت برنامه‌های متنوع و تخصصی برای مخاطبین خاص و اطلاع‌رسانی وسیع آن بود. تنوع جمعیتی، افزایش جمعیت کشور، افزایش روزافزون شبکه‌های رقیب خارج از مرزها و ایجاد رقابت بین برنامه‌های تلویزیونی داخلی و خارجی، جذب مخاطبین بیشتر و پیش‌گیری از گرایش مخاطبین ایرانی به شبکه‌های خارجی در جهت حفظ ارزش‌های ملی، بومی و مذهبی ایجاب می‌کرد که رسانه‌های ایرانی شبکه‌های متنوع و تخصصی‌تری را برای جذب بینندگان ایجاد کنند. به همین منظور شبکه‌های متعددی راه‌اندازی شده شبکه سه برای پخش برنامه‌های ورزشی و جذب جوانان و ورزش‌دوستان، شبکه چهار برای دوستداران برنامه‌های مستند، شبکه پنج برای پخش موضوع‌های اجتماعی، و بعدها شبکه نسیم برای پخش برنامه‌های سرگرمی و یا شبکه نمایش برای پخش فیلم‌های سینمایی شبکه جام جم برای ایرانیان مقیم اروپا و العالم به منظور پخش برنامه به زبان عربی و شبکه‌های دیگر که به‌طور منظم روبه افزایش هستند.

مقایسه جعبه جادو و تئاتر: در تئاتر صحنه به گونه‌ای است که تماشاگر می‌تواند در هر لحظه تمام صحنه را زیر نظر داشته باشد ولی در تلویزیون کارگردان تصمیم می‌گیرد، هر لحظه تماشاگر کدام و چه صحنه‌ای را ببیند. مخاطبان تئاتر، به‌طور گروهی آن را تماشا می‌کنند و تماشاچی جزئی از برنامه صحنه نمایش بوده و اغراق در حرکات یا گریم به مراتب بیشتر است. یکی دیگر از جنبه‌های تفاوت در این موضوع این است که تئاتر زنده اجرا می‌شود و تلویزیون در بسیاری موارد برنامه را ضبط می‌کند.

در تئاتر همه پیام باید از طریق بازیگر انتقال یابد و در یک برنامه تلویزیونی مانند تله تئاتر عوامل دیگری نیز نقش دارند.

تفاوت جعبه جادو با سینما: تلویزیون با فوریت پیام‌رسانی می‌کند.

تلویزیون برنامه زنده نیز دارد.

در سینما مزیت انتخاب وجود دارد.

قواعد تلویزیون: فوریت در انتقال پیام از ویژگی‌های مهم تلویزیون است.

۴- شیوه تدریس

۱ کار گروهی در کلاس

یک برنامه تلویزیونی با زمان (کوتاه‌مدت) مثلاً ۱۰ دقیقه را در کارگاه یا کلاس تماشا کنید.

(الف) یک تئاتر ساده و کوتاه با راهنمایی هنرآموز اجرا کنید.

(ب) احساس خود را نسبت به هر دو ارائه دهید و فرق یک فیلم تلویزیونی را با تئاتر بازگو کنید.

(ج) چه تفاوت اساسی بین یک تئاتر با یک برنامه تلویزیونی وجود دارد؟
(د) درباره تفاوت بین تلویزیون با سینما با توجه به نکات زیر در کلاس گفت‌وگو کنید.

وسعت پرده سینما با کادر تلویزیونی، سریال تلویزیونی با سینما، تنوع برنامه در تلویزیون و تفاوت آن با سینما، صرف وقت و هزینه برای سینما و مقایسه آن با تلویزیون. مقایسه محدودیت‌های فیلم‌سینمایی با تنوع برنامه‌های تلویزیونی (نمایش برنامه‌های آموزشی و ورزشی)، ارتباط تلویزیون با جهان و محدودیت سینما.

۲ کار گروهی در کلاس

(الف) درباره تفاوت‌های رادیو و تلویزیون گفت‌وگو کنید. زمانی که مطلب یا خبری را می‌شنوید اما تصویر را نمی‌بینید چه حسی دارید؟ تأثیر تصویر بر ذهن شما چیست؟ تمرکز شما بر روی رادیو بیشتر است یا تلویزیون؟ دلیل آن را بازگو کنید.
(ب) دوست دارید وقت خود را صرف کدام یک از رسانه‌ها کنید؟ روزنامه؟ رادیو؟ تئاتر؟ سینما؟ تلویزیون؟ رایانه؟ اینترنت؟ دلایل خود را بنویسید.

(ج) آیا شغل برنامه‌سازی تلویزیونی را دوست دارید؟ چرا؟

(د) آیا دوست دارید گوینده رادیویی باشید؟

(ه) اگر قرار باشد خبرنگار شوید انتخاب شما تهیه و پخش خبر برای کدام رسانه است؟ رادیو، تلویزیون، روزنامه؟

(و) کدام شغل تلویزیونی را مهم‌ترین شغل می‌دانید و کدام را بیشتر دوست دارید؟

(ز) کدام شغل تلویزیونی را پردرآمدتر می‌دانید؟ درباره آن گزارشی تهیه و در کلاس ارائه کنید.

۵- نکات ایمنی و بهداشت

مدیریت منابع، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر، کار تیمی، آموزش دیگران، استفاده بهینه از ضایعات.

۶- شیوه ارزشیابی اهداف توانمند سازی

آزمون‌های شفاهی و کتبی عملکردی، مشاهده عملکرد، تهیه گزارش و کارپوشه.

ارزشیابی شایستگی تحلیل رشته تحصیلی

عنوان فصل	تکالیف عملکردی (واحد‌های یادگیری)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج مورد انتظار	شاخص تحقق	نمره
فصل ۱ تحلیل رشته تحصیلی	۱- بررسی و تحلیل رشته تولید برنامه تلویزیونی و تحلیل تکنولوژی‌های مرتبط	تحلیل برنامه‌های تلویزیونی و ارتباط آن با فناوری‌های جدید	بالاتر از حد انتظار	توضیح و تشریح رسانه تلویزیون و مقایسه آن با سایر رسانه‌ها	۳
			در حد انتظار	تحلیل وظایف کاری شاغلین در گروه ساخت برنامه‌های تلویزیونی	۲
	۲- بیونیک و بیودیزاین (طبیعت الگوها در ساختار تلویزیون)		پایین تر از حد انتظار	تعریف طبیعت الگوها در ساختمان فیزیکی رادیو و تلویزیون	۱
نمره مستمر از ۱					
نمره واحد یادگیری از ۳					

نمونه جدول بودجه بندی: اصول و مبانی تولید و برنامه ریزی

جلسه	واحد یادگیری	فصل	رئوس محتوا	زمان	
				نظری	عملی
جلسه ۱	اصول و مبانی تولید و برنامه ریزی	۲	ایده یابی، ایده یابی جمعی، سفر و مطالعه	۲	۱
جلسه ۲	اصول و مبانی تولید و برنامه ریزی	۲	میدانی، کتابخانه ای و گفت گو محور	۱	۲
جلسه ۳	اصول و مبانی تولید و برنامه ریزی	۲	سناریونویسی و دکوپاژ	۱	۲
جلسه ۴	اصول و مبانی تولید و برنامه ریزی	۲	برآورد، انتخاب نیروی انسانی و تجهیزات	۱	۲
جلسه ۵	اصول و مبانی تولید و برنامه ریزی	۲	دریافت مجوز، انتخاب نیروی انسانی و تهیه تجهیزات	۱	۲
جلسه ۶	اصول و مبانی تولید و برنامه ریزی	۲	انتخاب عوامل تولید تصویربردار، صدابردار و نورپرداز	۱	۲
جلسه ۷	اصول و مبانی تولید و برنامه ریزی	۲	بازبینی راش ها مونتاژ برنامه و ارزیابی	۱	۲

فصل دوم: اصول و مبانی تولید و برنامه ریزی

۱- مقدمه

برای ساخت برنامه‌های تلویزیونی از مرحله فکر تا پخش برنامه، تهیه‌کننده مسئول سازماندهی و اداره‌کننده گروه تولید است. او هدایت و راه‌اندازی کل تولید را به عهده دارد، تهیه‌کننده موضوع برنامه و بودجه را مطرح و در تصمیم‌گیری‌های دیگر نیز نقش دارد.

۲- مواد و تجهیزات

کلاس درس، کارگاه صدا و تصویر در یکی از شبکه‌های تلویزیونی یا کارگاه ضبط صدا و تصویر در هنرستان با تجهیزات نور، صدا، دوربین، دکور و

۳- دانش‌افزایی

دانش‌افزایی ۱

۱ درباره موضوع برنامه و اهداف آن ذکر این نکته ضروری است، که اگر تهیه‌کننده یا سرمایه‌گذار یک برنامه نباشید باید دیدگاه سرمایه‌گذار را به خوبی بدانید زیرا بسیار مهم است که سرمایه‌گذار برای رسیدن به چه هدفی هزینه‌های تولید را می‌پردازد. بنابراین بهتر است که علایق، دیدگاه و حتی سلیقه آنها را بدانید تا در مراحل تولید از ابتدا تا پایان تدوین از سوی سرمایه‌گذار دچار مشکل نشوید.

۲ سرمایه‌گذار باید قبل از آغاز کار بداند که نوع ساختار برنامه چیست؟ آیا برنامه گزارشی است؟ مستند است؟ همراه با مصاحبه است یا ترکیبی است؟

۳ باید از سفارش‌دهنده پرسید که مخاطبین برنامه چه کسانی هستند؟ چه اعتقادی دارند، شهرنشین‌اند یا حاشیه‌نشین یا روستایی، تحصیل کرده‌اند یا از اقشار عادی جامعه؟ برای مثال اگر تولید برای یک کارخانه است سفارش‌دهنده، فیلم را در جهت فروش بیشتر می‌خواهد یا برای معرفی کارخانه و آموزش کارگران و یا برای دریافت گرید (درجه ارتقا کارخانه)؟ همه این سوال‌ها در ساخت برنامه تأثیرگذار است. اگر فیلم با آگاهی از هدف و موضوع نیاز مخاطبین ساخته شود بدون تردید در هنگام نمایش بر بینندگان تأثیری بیشتری خواهد گذاشت.

دانش افزایی ۲

تهیه کننده یا ارائه دهنده ایده به متقاضی، باید موارد زیر را در نظر داشته باشد:

- عنوان یا موضوع طرح
- ضرورت پژوهش درباره موضوع مورد نظر
- هدف برنامه از تولید فیلم چیست؟ (ارشادی، تربیتی، اطلاع رسانی، آموزشی، سرگرمی و تفریحی)
- مخاطب برنامه چه کسانی هستند؟ (مخاطب خاص یا عام؟)
- شیوه اجرا چگونه است؟ ملاحظات و تجهیزات فنی کدام است؟ (داخل استودیو، فضای بیرونی، ترکیبی از این دو، یک دوربین یا چند دوربین با مصاحبه، روایتی، داستانی و...)
- تعداد برنامه ها مشخص شود. (تک برنامه یا چند برنامه، کوتاه یا بلند، روتین هفتگی (برای تلویزیون)، سالانه ۵۲ قسمتی و مانند آن)
- ساختار برنامه چیست؟ (غیر نمایشی، نمایشی، ترکیبی، پخش زنده، تله تئاتر، گفت و گو محور، مسابقه، آموزشی، انیمیشن و...)

دانش افزایی ۳

نکته ای مهم برای پژوهشگر: در اغلب موارد پژوهشگر با حجم زیادی از کتاب و مقالات و نوشته های متعدد مواجه است. بنابراین باید بر موضوع مسلط باشد تا بتواند مطالب مفید را از کتاب ها و نوشته های گوناگون به دست آورده و بدون آنکه در انبوه مسائل و مطالب خارج از موضوع گرفتار شود به موضوع اصلی بپردازد، در غیر این صورت ممکن است ساعت ها به مطالعه و جست و جو صرف شده و اطلاعات فراوانی را گردآوری شود، اما در آخر پاسخ گوی تهیه کننده برنامه نباشد.

گردآوری مطالب بی ربط با موضوع برنامه و جمع آوری فیش های بی مصرف بر مشکلات تحقیق خواهد افزود مهم این است که او بتواند پس از گردآوری خرده اطلاعات یا فیش برداری، آنها را در بستر موضوع اصلی انسجام بخشیده و از شروع تا پایان، تحقیق را دنبال کند تا به نتیجه مورد نظر برساند.

در این مرحله، پژوهشگر باید کنجکاو و تیزهوشی یک خبرنگار را نیز داشته باشد و همانند یک مشاهده کننده و تحلیل گر موضوع را در نظر گرفته و نگاه تصویری داشته باشد و از پژوهش صرفا کلاسیک فاصله بگیرد و به پژوهش با نگاه تصویری نزدیک تر شود.

این موضوع ممکن است ماه ها به طول انجامد تا پژوهشگر بتواند به تحقیقی جامع برسد در مواردی ممکن است برنامه نیازمند ترکیبی از تحقیق کتابخانه ای، میدانی، نقلی (خاطره)، برگرفته از محل و فضای مورد نظر کارگردان (لوکیشن) باشد.

در تحقیق های میدانی پرسش گر یا پژوهشگر باید توجه داشته باشد که پرسشنامه ای

تهیه شود که پاسخ‌دهنده را از محدوده «موضوع» برنامه منحرف نکند زیرا ممکن است پاسخ‌دهنده بدون در نظر گرفتن موضوع اصلی تحقیق به مطالبی بپردازد که هدف اصلی برنامه نیست و به مطالب حاشیه‌ای و بدون ارتباط اصلی بپردازد اگرچه این مطالب از جذابیت خاصی برخوردار باشند.

پژوهشگر باید در هنگام تحقیقات به مطالب دراماتیک، جذاب و جالب و پرفراز و نشیب متناسب با موضوع برنامه توجه بیشتری داشته باشد چرا که در پایان تحقیق، کارگردان برای ارائه یک فیلم جذاب و دیدنی، نیاز به فضاهای یاد شده دارد.

تحقیق‌های میدانی برای سازندگان فیلم‌های مستند بسیار حائز اهمیت است زیرا که بخشی از تولید برنامه تلویزیونی در همان فضای تحقیقاتی اتفاق می‌افتد. مثلاً اگر موضوع تحقیق درباره محیط زیست است باید محقق همراه کارشناسان برنامه، به مراتع و جنگل‌ها مراجعه کند و به جمع‌آوری اطلاعات مبادرت ورزد تا تحقیق به درستی انجام شود. به عبارتی محل مراجعه کارشناس محیط زیست می‌تواند محلی برای تصویربرداری (لوکیشن) و یا زمینه تصویری (بک گراندی) برای گفت‌وگو یا مصاحبه شونده باشد.

نکته

۱ در مرحله تحقیق میدانی ممکن است مطالب فراوانی از سوی مصاحبه شونده مطرح شود طبیعی است در بیان خاطرات، گوینده ده‌ها خاطرات تلخ و شیرین را در ذهن دارد اما این هنر پژوهشگر تلویزیونی است که بتواند گفت‌وگو را به سمت و سوی موضوع اصلی فیلم هدایت کند و خود مجذوب خاطره‌گو یا کارشناس نشود.

۲ اخلاق حرفه‌ای: محقق نباید به مصاحبه‌شونده قول تصویربرداری از وی را بدهد و در برابر این وعده، اقدام به گرفتن اطلاعات کند؛ زیرا اگر کارگردان، تصویربرداری از شخص مصاحبه‌شونده را به عهده نگیرد، پژوهشگر، تهیه‌کننده یا تیم تولید متهم به بدقولی و بداخلاقی خواهند شد. لذا پژوهشگر باید از قول به مصاحبه یا تصویربرداری از شخص یا لوکیشن اجتناب کند.

دانش‌افزایی ۴

انتخاب تجهیزات فنی: ارزیابی فنی تجهیزات. انتخاب آن برای ساخت یک برنامه تلویزیونی مانند دوربین، تجهیزات صدا، تجهیزات نور، طراحی صحنه و امکانات وابسته به آنها به عهده کارگردان است و این نوع انتخاب‌ها بستگی تمام به نوع ساختار برنامه دارد.

انواع برنامه‌های تلویزیونی که شامل: مستند، داستانی، گزارشی و فضای داخلی، خارجی، شب، روز، هوای بارانی، آفتابی، صدای محیط، مصاحبه، گفت‌وگو جمعی یا فردی، روایی، داستانی، وسعت لوکیشن، شات‌های مختلف و مانند آن است، تجهیزات خاصی را نیاز دارد و بر انتخاب نوع دوربین و وسایل حرکتی، لنز، تجهیزات صدابرداری، نورپردازی تأثیرگذار خواهند بود، بنابراین کارگردان مسئول مستقیم انتخاب تمامی تجهیزات تولید می‌باشد.

۴- شیوه تدریس

سؤال و تمرین کارگاهی:

در کارگاه می‌توانید با توجه به موارد زیر هنرجویان را به جستجو، کارگروهی و یا پژوهش ترغیب کنید.

۱ دربارهٔ هفت نکتهٔ مهمی که در ایده‌نویسی باید در نظر گرفت، در کلاس کنفرانس دهید.

۲ طرحی برای یک ایده محیط زیستی بنویسید که اصول «ایده‌پردازی» یک طرح تلویزیونی را با رعایت هفت نکتهٔ کلیدی ارائه دهد.

۳ با توجه به موضوع مورد علاقه خود یک ایده برای «مخاطبین خاص» بنویسید؟ مثلاً موضوع «آب» برای مصرف‌کنندگان آب شهری یا همان موضوع برای مصرف‌کنندگان آب کشاورزی.

۴ متقاضی ساخت یک فیلم مستند یا داستانی از شما درخواست ارائه یک ایده جذاب را نموده است. شما چه ایده‌هایی را برای او ارائه می‌کنید؟

۵ یک «ایده» مستند برای سه برنامه ۲۵ دقیقه‌ای بنویسید.

۶ یک ایده از آخرین کتابی که خوانده‌اید بنویسید.

۷ یک ایده از سفری خاطره‌انگیز بنویسید.

۸ یک موضوع اجتماعی انتخاب کنید و یک طرح کوتاه یک برنامه‌ای برای آن ارائه کنید.

۹ یک ایده برای ساخت یک برنامه با زمان ۵ دقیقه‌ای ارائه دهید. (موضوع، ضرورت کار بر موضوع، هدف برنامه، مخاطبین، شیوهٔ اجرا، تجهیزات مورد نیاز، ساختار آن را در طرح خود حتما ذکر کنید).

۱۰ در جمع دوستان خود یک موضوع مورد علاقه را مطرح کنید و از آن به یک ایده خوب برسید.

۱۱ اگر طرح و ایده شما برای ساخت مشروط شود چه پیشنهادهایی برای رفع مشکل دارید.

۱۲ یک تحقیق سه صفحه‌ای «کتابخانه‌ای» با توجه به سه مرحله مقدمه محتوا و نتیجه بنویسید.

۱۳ یک تحقیق میدانی با توجه به ذکر «هدف» برنامه - مقدمه - محتوا ارائه دهید.

۱۴ یک گفت‌وگو ۳ دقیقه‌ای با هدف آماده‌سازی یک ایده برای ساخت یک برنامه تهیه کنید.

۱۵ با استفاده از یک قطعه عکس یا فیلم آرشیوی یک «ایده‌ای» را طراحی کنید.

۱۶ با توجه به شش نکته مهم فیلم‌نامه‌نویسی، طرح یک فیلم‌نامه کوتاه را آماده کنید.

۱۷ پس از انتخاب ایده توسط تهیه‌کننده چه مراحل را برای تولید باید طی کنید.

۱۸ وظایف «تهیه‌کننده» چیست؟

۱۹ چرا باید قبل از تصویربرداری تهیه‌کننده و کارگردان لوکیشن را بازبینی کنند؟

۲۰ چرا دریافت مجوز توسط تهیه‌کننده برای تصویربرداری ضروریست؟

۲۱ کارگردان کیست؟ و چه ویژگی‌هایی دارد؟ مهم‌ترین وظایف یک کارگردان را بنویسید؟

۲۲ هفت نکته کلیدی کارگردانی را بنویسید.

۲۳ آخرین مرحله ساخت یک فیلم یا برنامه تلویزیونی چه نام دارد؟

۲۴ اولین مرحله کار، تدوین گر چیست؟

۵- نکات ایمنی و بهداشت

نکات ایمنی در ساخت و پرداخت یک برنامه تلویزیونی آموزش داده شود و درباره آنها در کلاس گفت‌وگو شود، مثلاً کار با وسایلی که با جریان برق کار می‌کنند، باتری‌ها، شارژرها، دوربین‌ها و

ایمنی در به‌کارگیری تجهیزات گران قیمت و نفیس یک استودیو صدا و تصویر (انواع میکروفن، دوربین‌ها و ...).

۶- شیوه ارزشیابی اهداف توانمند سازی

مشاهده عملکرد، کارپوشه، آزمون‌های شفاهی و کتبی عملکردی.

ارزشیابی شایستگی اصول و مبانی تولید و برنامه‌ریزی

عنوان فصل	تکالیف عملکردی (واحد‌های یادگیری)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج مورد انتظار	شاخص تحقق	نمره
فصل ۲ اصول، مبانی و تولید برنامه تلوویزیونی	تحلیل، بررسی و تعریف گروه‌های کاری و عوامل ساخت یک برنامه تلویزیونی	بررسی شیوه و مراحل کار تولید برنامه در صدا و سیما بر اساس اصول و مبانی ساخت برنامه	بالاتر از حد انتظار	تعریف و تحلیل عوامل ساخت برنامه‌های تلویزیونی و مراحل تولید (پیش از تولید و تدوین)	۳
			در حد انتظار	تعریف وظایف نیروی انسانی در تلویزیون و رادیو	۲
			پایین تر از حد انتظار	نام‌گذاری مراحل تولید	۱
	نمره مستمر از ۱				
نمره واحد یادگیری از ۳					

نمونه جدول بودجه بندی: سبک‌های تولید برنامه‌سازی تولیزیونی

جلسه	واحد یادگیری	فصل	رئوس محتوا	زمان	
				نظری	عملی
جلسه ۱	سبک‌های تولید برنامه‌سازی تولیزیونی	۳	گزارش، بازسازی و مسابقه	۲	۱
جلسه ۲	سبک‌های تولید برنامه‌سازی تولیزیونی	۳	گفت‌وگو، مصاحبه و ترکیبی	۱	۲
جلسه ۳	سبک‌های تولید برنامه‌سازی تولیزیونی	۳	زنده، میزگرد، شو و ...	۱	۲
جلسه ۴	سبک‌های تولید برنامه‌سازی تولیزیونی	۳	تک برنامه، سریال و تله تئاتر	۱	۲
جلسه ۵	سبک‌های تولید برنامه‌سازی تولیزیونی	۳	انواع عروسک‌ها	۱	۲
جلسه ۶	سبک‌های تولید برنامه‌سازی تولیزیونی	۳	انواع انیمیشن	۱	۲

فصل سوم: سبک‌های تولید برنامه‌سازی تلویزیونی

۱- مقدمه

انتخاب سبک‌های گوناگون برای ساخت برنامه‌های متفاوت، از سوی سازندگان یا سفارش‌دهندگان برنامه‌های تلویزیونی و سینمایی، اعم از بخش دولتی یا خصوصی، متناسب با اهداف برنامه است. در این بخش به مهم‌ترین این هدف‌ها اشاره شده است.

۲- مواد و تجهیزات

کلاس درس، کارگاه صدا و تصویر در یکی از شبکه‌های تلویزیونی یا کارگاه ضبط صدا و تصویر در هنرستان با تجهیزات نور، صدا، دوربین، دکور و ...

۳- دانش‌افزایی

دانش‌افزایی ۱

اهداف مختلف در برنامه‌سازی شامل موارد زیر است:

الف) اهداف تربیتی: سازنده این نوع از برنامه‌ها با هدف تربیت جامعه مورد نظرش اقدام به ساخت برنامه می‌کند. این جامعه می‌تواند خانواده، مؤسسات آموزشی مدارس، دانشگاهی، محلی، قومی، ملی یا جهانی باشد که در کوتاه‌مدت، میان‌مدت یا بلندمدت تأثیرگذار باشد. در این نوع برنامه‌های تربیتی ممکن است هدف، تأثیرگذاری بر اعتقادات یا فرهنگ جامعه باشد، مانند: تغییر فرهنگ مصرف‌گرایی یا تأثیر و درک عمیق از اعتقادات دینی و ملی، ترک عادات غلط و جایگزین کردن عادت بهتر، مثلاً سیگار نکشیدن، قضاوت نکردن دیگران، آموزش صبوری و بردباری با دیگران و ...

ب) اطلاع‌رسانی: ساخت برنامه‌های تلویزیونی می‌تواند به دو صورت خبری و عمومی ارائه شود، اطلاعات عمومی موجب افزایش سطح معلومات مخاطبین می‌شود مانند اطلاع‌رسانی درباره مبانی حفظ و نگهداری محیط زیست یا تاریخچه فضاانوردان و غیره، که الزاماً به زمان خاصی محدود نمی‌شود. برنامه تلویزیونی خبری، نوعی از اطلاع‌رسانی است که عموماً بر زمان خاص و کوتاه‌مدت تکیه دارد. ممکن است که این برنامه‌ها به صورت اخبار روزانه و یا برنامه

تحلیل خبر و مانند آن تهیه شوند. رویدادهای روزمره یا مناسبت‌های ویژه مثل ولادت حضرت علی(ع) و مانند آن نیز از برنامه‌های اطلاع‌رسانی و ترویجی هستند. البته برخی از این نوع برنامه‌ها با هدف صرفاً اطلاع‌رسانی و در برخی موارد به منظور آموزش مخاطبین ساخته می‌شوند. برنامه آموزشی تلویزیونی به دو صورت کلاسیک و غیر کلاسیک ساخته می‌شوند. آموزش کلاسیک مانند آموزش دروس دانشگاهی و غیر کلاسیک مانند آموزش موضوعات اجتماعی و اخلاقی و مانند آن است.

ج) سرگرمی و تفریحی: برنامه‌هایی که به منظور ایجاد انبساط خاطر، آرامش فکر و ایجاد روحیه شاد، طنز، مسابقه و سرگرمی ساخته می‌شوند در گروه برنامه‌های سرگرمی و تفریحی طبقه‌بندی می‌شوند.

شایان ذکر است در قالب برنامه‌های سرگرمی و تفریحی و طنز می‌توان اهداف تربیتی، اطلاع‌رسانی و ارشادی را طرح و ارائه کرد. این روش می‌تواند تأثیر بسیار مفید و مؤثری در مخاطبین داشته باشد.

باید اشاره کرد که می‌توان در یک برنامه چند هدف را دنبال کرد اما سازنده برنامه تلویزیونی، باید هدف اصلی را تعیین و در کنار آن اهداف فرعی را نیز مشخص کند. **سبک‌های تلویزیونی:** در متن کتاب دانش آموز به دلیل تنوع در سبک‌های تولید به‌طور مختصر به آنها اشاره شده است اما در اینجا ضروری است به چند نکته دیگر درباره انواع برنامه‌های مستند و نمایشی بیشتر اشاره کنیم.

به‌طور کلی ساختارهای برنامه‌سازی را به ۳ دسته تقسیم می‌کنیم: نمایشی، غیر نمایشی و برنامه جانبی یا تکمیلی.

برنامه جانبی برنامه‌هایی هستند که ساختار متنوعی دارند اما دارای هویت مستقلی نیستند، بلکه با اضافه شدن به «برنامه اصلی» هویت پیدا می‌کنند. در این متن انواع برنامه‌های مستند و آموزشی تحت عنوان برنامه‌های غیرنمایشی قرار گرفته است، بنابراین برنامه‌ها را می‌توان به دو دسته کلی تقسیم کرد:

الف) ساختار غیرنمایشی ب) ساختار نمایشی

الف) ساختار غیر نمایشی عبارت‌اند از:

۱ انواع برنامه‌های مستند

تعریف برنامه مستند: ثبت تصویر و بازآفرینی یک واقعه یا مجموعه‌ای در قالب تصویری و صدا.

مستند محض: برنامه‌ای تولیدی که پدیده یا رخدادی با نگاه علمی/پژوهشی را با استفاده از عناصر واقعی تشکیل‌دهنده آن، به‌طور جامع تفسیر و تبیین می‌کند.

مستند گزارشی: برنامه‌ای تولیدی با نگاه اطلاع‌رسانی، پدیده یا رخدادی با استفاده از عناصر واقعی تشکیل‌دهنده آن، توصیف و بیان می‌کند.

مستند بازسازی: نوعی برنامه مستند محض یا گزارشی که با استفاده از عناصر واقعی یا جایگزین، وقوع پدیده یا رخدادی را بازسازی می‌کند.

مستند آرشیوی: نوعی مستند محض، گزارشی یا بازسازی که وجه قالب آن با استفاده از منابع آرشیوی ساخته شود.

۲ انواع برنامه‌های گزارشی

تعریف گزارش: برنامه‌ای که طی آن نظرات و دیدگاه‌های افراد در مورد یک پدیده یا موضوع را به صورت بخشی از یک رویداد یا واقعه یا تمام آن را (که سازنده در وقوع آنها هیچ نقشی نداشته است) ثبت، ضبط و منعکس می‌شود.

۳ انواع مسابقه

تعریف مسابقه: برنامه‌ای که با منظور ایجاد رقابت در توانایی‌ها، مهارت‌های ذهنی یا فیزیکی شرکت‌کنندگان به شکل حضوری و غیرحضوری توسط یک یا چند مجری تولید می‌شود و معمولاً با اهدای جوایز همراه است.

۴ برنامه‌های آموزشی

تعریف کلاس درس: برنامه‌هایی که با هدف آموزش مستقیم تولید می‌شوند و طی آنها، معلم یا استاد، دروسی را با استفاده از انواع وسایل آموزشی و کمک آموزشی، تدریس می‌کند.

تعریف سخنرانی: برنامه‌هایی که با هدف آموزش مستقیم تولید می‌شوند و در آنها موضوع یا مبحث خاصی بدون استفاده از انواع وسایل آموزشی، توسط یک سخنران تدریس می‌شود.

۵ انواع گفت‌وگو

تعریف گفت‌وگو: برنامه‌ای مرکب از مجری، کارشناس و یک یا چند کارشناس که در آن موضوع خاصی در یک زمان واحد، مورد بحث، تبادل نظر و تعامل قرار می‌گیرد.

میزگرد: برنامه‌ای مرکب از یک نفر مجری، یا کارشناس یا چند کارشناس که موضوع خاصی را در یک زمان و مکان واحد، مورد بحث، بررسی، تبادل نظر و تعامل قرار می‌دهد.

تله کنفرانس: برنامه‌ای مرکب از مجری، کارشناس و یک یا چند کارشناس که بهره‌گیری از فناوری پیشرفته، درباره موضوع خاصی در زمان واحد و مکان‌های مختلف در آن به بحث و تبادل نظر می‌پردازند.

گفت‌وگوی ترکیبی: ترکیبی از هریک از انواع گفت‌وگو یا میزگرد و تله کنفرانس.

۶ مصاحبه

انعکاس نظرات مصاحبه‌شونده یا پاسخ به پرسش‌ها درباره یک موضوع خاص بدون تعامل، درون یا بیرون از استودیو.

۷ برنامه‌های ترکیبی (جنگ)

برنامه‌هایی متشکل از قطعات (آیتم‌های) گوناگون با مضامین واحد و قالب‌های مختلف که به آن مجله تلویزیونی نیز گفته می‌شود. مجله تلویزیونی یکی از انواع برنامه‌های ترکیبی (جنگ) است که همان ویژگی‌ها و خصوصیات را دارد.

۸ برنامه زنده

برنامه‌هایی که به‌طور هم‌زمان تولید و پخش می‌گردد، مثلاً پخش برنامه فوتبال و یا پخش برنامه گفت‌وگو یا برنامه زنده خبر از استودیو هستند و از آنجاکه چون بدون تدوین و مستقیم از آنتن پخش می‌شوند احتمال بروز اشتباه در هنگام پخش آنها بیشتر از سایر ساختارهای تلویزیونی است. یکی از معروف‌ترین این نوع از برنامه‌ها «خبر» است، برنامه‌ای مرکب از یک یا چند نفر که فقط برای ارائه خبر در ساعات خاصی از روز و یا شب که مستقیماً از استودیو پخش می‌شود.

۹ شو (show)

نوع خاصی از برنامه‌های ترکیبی که با استفاده از یک یا چند مجری و مهمان، در حضور یا غیاب تماشاچی است. هدف عموماً، ایجاد فضای شاد و مفرح با استفاده از بخش‌های مختلف (سرود و موسیقی، شعبده، نمایش‌های طنز و...) به‌طور مستقل یا به عنوان پیوندی میان سایر برنامه‌ها، سعی در سرگرم کردن بینندگان دارد.

۱۰ تولیدات مذهبی

برنامه‌های مذهبی و غیرنمایشی که محتوای آن مستقیم و غیرمستقیم از مضامین دینی و معنوی اعم از قرآن مجید، کلام معصومین و سیره ائمه، برگرفته شده و در قالب‌های مختلف و متفاوتی قابل ارائه خواهد بود.

۱۱ انواع کلیپ

ویدئوکلیپ: برنامه‌ای که ایده، موضوع و یا پیامی به وسیله انتخاب تصاویر آرشیوی و یا تولید تصاویری مناسب با موضوع و همراه با موسیقی ساخته می‌شود. ویدئوکلیپ‌ها می‌توانند با موضوع مشخص، در زمانی کوتاه و با ساختار هنری به شکل موجز اثربخش باشند.

فتوکلیپ: برنامه‌ای که ایده، موضوع و یا پیامی به وسیله عکس‌ها انتخاب شده همراه با موسیقی ساخته می‌شود. فتوکلیپ‌ها می‌توانند معرف یک رویداد و یا واقعه و یا گزارشی از یک جریان فرهنگی، آموزشی و اجتماعی باشند.

۱۲ میان‌برنامه‌ها

تعریف میان‌برنامه: قطعه برنامه مستقل و کوتاهی که برای پر کردن فاصله میان دو برنامه با اهداف مشخص ساخته می‌شود.

آنونس: برنامه کوتاهی که با استفاده از تصاویر هر برنامه، با کلام یا بدون کلام، به طور کاملاً موجز و مختصر و با هدف تبلیغاتی، ساخته می شود. تیزر: برنامه کوتاهی که برای معرفی کالا، خدمات یا محصولی به شکلی موجز با هدف تبلیغاتی است.

آوانما: برنامه کوتاه که از ترکیب موسیقی و تصویر (انتخابی) به وجود می آید. **میان پرده:** برنامه مستقل نمایشی و کوتاهی که برای پخش در میان بخش های مختلف یک برنامه تولید می شود.

۱۳ موسیقی و سرود

انواع مختلف برنامه هایی که صرفاً برای نمایش اجرای موسیقی و سرود، بدون استفاده از عناصر تصویری (اعم از تولیدی یا آرشیوی) ساخته می شود.

ب) برنامه های نمایشی عبارت اند از:

۱ انواع برنامه های نمایشی

فیلم سینمایی: برنامه ای که با معیارهای سینمایی و برای اکران در سینما ساخته شده و مدت زمان آن از ۷۵ دقیقه بیشتر است.

فیلم داستانی (TV Movie): برنامه ای که برای تلویزیون ساخته می شود و شامل داستان واحدی است که در یک قسمت، و دست کم در ۶۰ دقیقه، به تصویر می کشد.

فیلم کوتاه: برنامه ای که برای تلویزیون ساخته می شود و داستان واحدی را در یک قسمت و حداکثر در ۳۰ دقیقه به تصویر می کشد.

فیلم نیمه بلند: برنامه ای که برای تلویزیون ساخته می شود و داستان واحدی را در یک قسمت و در مدتی بین ۳۰ تا ۶۰ دقیقه به تصویر می کشد.

تئاتر تلویزیونی: برنامه نمایشی است که با استفاده از متون ادبیات نمایشی (نمایشنامه)، برای تلویزیون تولید می شود و دست کم ۳۰ دقیقه خواهد بود.

تئاتر صحنه: نمایشی است که در صحنه و برای تماشاچی اجرا و همزمان برای پخش از تلویزیون، ضبط می شود.

مجموعه ها (سری های ناپیوسته): برنامه های نمایشی که برای تلویزیون و معمولاً با مدت بین ۳۰ تا ۶۰ دقیقه ساخته می شود و هر قسمت آن داستان مستقلی را با استفاده از شخصیت های اصلی ثابت به تصویر می کشد.

سریال ها (سری های پیوسته): برنامه های نمایشی با معیارهای تلویزیونی و معمولاً بین ۳۰ تا ۶۰ دقیقه که داستان دنباله داری را با شخصیت های ثابت به تصویر می کشد.

۲ انواع عروسکی ها

باتومی / میله ای: تولید برنامه تلویزیونی مبتنی بر واقعیت یا خیال با استفاده از حرکت شخصیت های عروسکی میله ای و باتومی به وسیله عروسک گردان.

نخی: تولید برنامه تلویزیونی مبتنی بر واقعیت یا خیال با استفاده از حرکت شخصیت‌های عروسکی نخی (مرئی یا نامرئی) به وسیله عروسک‌گردان. دستکشی: ساخت برنامه تلویزیونی مبتنی بر واقعیت یا خیال با استفاده از حرکت شخصیت‌های عروسکی به وسیله دست عروسک‌گردان، که به صورت دستکش در دستان عروسک‌گردان قرار می‌گیرد.

انواع ماسک: ساخت برنامه تلویزیونی بر اساس واقعیت یا خیال با استفاده از انواع ماسک‌ها، (ماسک صورت، ماسک تمام بدن یا نیم بدن) به وسیله اشخاص واقعی به تنهایی یا گروهی.

ترکیبی زنده - عروسکی - انیمیشن: ترکیبی از هریک از انواع برنامه‌های نمایشی با یکدیگر یا با سایر ساختارهای برنامه‌سازی تلویزیونی.

۳ انواع انیمیشن (پویا نمایی)

سل انیمیشن: ساخت برنامه انیمیشن بر اساس واقعیت یا خیال که شخصیت‌ها با نقاشی بر روی طلق (سل) و یا کاغذ خلق شوند.

انیمیشن عروسکی: پویانمایی واقعیت یا خیال با استفاده از شخصیت‌های عروسکی و اشیاء انجام می‌شود.

نکته

انیمیشن عروسکی کاملاً با برنامه‌ای عروسکی متفاوت است؛ ساخت انیمیشن‌های عروسکی با حرکت عروسک و تصویربرداری تک فریم یا ویدئویی با دوربین انجام می‌شود و در برنامه‌سازی عروسکی دوربین از حرکت عروسک‌ها که توسط شخص عروسک‌گردان انجام می‌گیرد، تصویربرداری می‌کند.

انیمیشن کامپیوتری: خلق مجازی شخصیت‌ها و فضاها با استفاده از شیوه پویا نمایی رایانه‌ای و در نرم‌افزارهای ساخت انیمیشن.

فعالیت‌های جنبی: برخی از تولیدات تلویزیونی به تنهایی «برنامه» محسوب نمی‌شوند بلکه به منظور تکمیل و یا کمک به برنامه‌های دیگر طراحی و ساخته می‌شوند. که به تنهایی دارای پیام خاصی نبوده و بلکه با اضافه شدن به یک یا چند برنامه هویت پیدا می‌کنند و ساخته می‌شوند، به عبارتی این تولیدات تکمیل‌کننده برنامه اصلی هستند.

فعالیت‌های جنبی یا تکمیلی برنامه‌سازی

تیتراژ: شناسنامه و معرف هر برنامه که در شکل‌های مختلف تولید می‌شود و باید در کوتاه‌ترین زمان ممکن، اطلاعات برنامه را ارائه کنند. تیتراژ می‌تواند در آغاز، در پایان یا ترکیبی از آغاز و پایان برنامه پخش شود.

وله: قطعه برنامه کوتاهی که با توجه به مضمون برنامه، میان بخش‌های مختلف آن ارتباط برقرار می‌کند و معرف بخش‌های بعدی هم هست.

اجرا: برای توضیح وضعیت یا موقعیت، پیوند برنامه‌های مختلف، ارائه اطلاعات و مواردی مانند آن، یک گوینده یا مجری تلویزیونی، در زمان‌های پخش برنامه‌ها به اجرای برنامه می‌پردازد که معمولاً به شکل زنده انجام می‌شود.

پلاتو/ اجرا: فعالیتی است که توسط یک یا چند مجری به منظور ایجاد پیوند میان قطعات مختلف یک برنامه به منظور تلطیف برنامه، ارائه اطلاعات و مانند آن، انجام می‌شود.

گفتار متن: برای توضیح، تشریح، توصیف، تفسیر و یا تکمیل یک مجموعه از تصاویر، معمولاً متنی انتخاب و بر روی آن خوانده می‌شود. گاهی تصویر گوینده نیز دیده می‌شود.

زیرنویس و کپشن: انتقال پیام و اطلاعات، تبلیغ محصولات و خدمات، ترجمه متن برنامه به صورت مختلف اعم از نوشتاری، گرافیکی یا تصویری که هم‌زمان با برنامه و در حاشیه آن پخش می‌شود.

آرشیوی: استفاده از برنامه‌های تولید شده‌ای که در آرشیو نگهداری می‌شوند، در یک برنامه جدید که می‌تواند بدون تدوین پخش شود یا دوباره تدوین شود.

جلوه‌های ویژه صوتی و تصویری: تولید و ایجاد صداها و تصاویر مورد نیاز برنامه‌های تولیدی به منظور القای، شرایط و ویژگی‌های خاص زمانی، مکانی که از ساده‌ترین نوع تا پیچیده‌ترین شکل آن، قابل تولید است.

آرم، لوگو یا شناسه‌سازی: تولید یا ساخت آرم، علامت یا شناسه خاص برای یک موضوع، مکان، سازمان، شبکه و مانند آن.

آرم استیشن: تولید یا ساخت آرم و علامت تصویری یا صوتی یا تلفیقی از هر دو به عنوان شناسه خاص شروع یک بخش از برنامه یا پیوند با بخش‌های دیگر برنامه.

۴ شیوه تدریس

هنرجویان را به گروه‌های ۴-۵ نفره تقسیم کنید و از آنان بخواهید با راهنمایی و هدایت شما تمرین‌های زیر را انجام دهند.

۱ به کدام نوع از ساختار برنامه‌های تلویزیونی علاقه‌مند هستید؟ درباره برنامه مورد علاقه خود در کلاس گفت‌وگو کنید.

۲ به وسیله دوربین کوچک و یا موبایل یک برنامه مستند کوتاه با هرگونه ساختاری که علاقه‌مند هستید، بسازید و آن را در کارگاه ارائه کنید.

۳ یک برنامه مستند کوتاه تهیه کنید که خود اجرای آن را عهده داشته باشید.

۴ برنامه ترکیبی (جنگ) را انتخاب کرده و با یک برنامه تلویزیونی مصاحبه (یا میز گرد) آن را مقایسه کنید. درباره تفاوت‌ها و شباهت‌های ساختاری این دو برنامه گزارشی تهیه و در کلاس ارائه کنید.

کارگروهی

- ۵ کدام یک از ساختارهای برنامه‌های مستند تأثیر بیشتری بر مخاطب دارند؟
دلایل خود را توضیح دهید.
- ۶ با دیدن یک فیلم غیر نمایشی، به طور گروهی، ساختار آن را مشخص کنید.
- ۷ با دیدن یک برنامه نمایشی ساختار آن را مشخص کنید.
- ۸ چند تفاوت اساسی بین برنامه نمایشی و مستند را به صورت لیستی تهیه کنید و در کلاس ارائه کنید.
- ۹ تفاوت اساسی برنامه انیمیشن عروسکی با برنامه‌های عروسکی را در کلاس با نمایش نمونه شرح دهید.
- ۱۰ ساده‌ترین ساخت عروسک کدام نوع آن است؟ یک نمونه با طراحی مورد علاقه خود بسازید.
- ۱۱ با موبایل خود یک انیمیشن کوتاه بسازید.

۵- نکات ایمنی و بهداشت

رعایت نکات ایمنی در هنگام کار با ابزارها، ایمنی و بهداشت در ساخت برنامه با به کارگیری درست و اصولی از ابزارهای الکترونیکی و دیجیتالی (مانند رایانه، دوربین، پروژکتور و...).

۶- شیوه ارزشیابی اهداف توانمند سازی

آزمون عملکردی، مشاهده عملکرد هنرجویان در هنگام تهیه یک برنامه یا گزارش، آزمون‌های پرسش و پاسخ شفاهی در کلاس.

ارزشیابی شایستگی سبک‌های تولید برنامه‌سازی تلویزیونی

عنوان فصل	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج مورد انتظار	شاخص تحقق	نمره
فصل ۳ سبک‌های تولید برنامه تلویزیونی	بررسی سبک‌ها و شیوه‌های ساخت برنامه‌های تلویزیونی در پنج حوزه مستند، آموزشی، داستانی، عروسی و انیمیشن	تحلیل انواع برنامه‌های تلویزیونی در سبک‌های گوناگون بر اساس نوع برنامه و مخاطب آن	بالاتر از حد انتظار	تحلیل سبک‌های ساخت برنامه‌های تلویزیونی و ویژگی‌های هریک و ارتباط برنامه‌ها با مخاطبین	۳
			در حد انتظار	تعریف ژانرها و حوزه‌های ساخت برنامه‌های تلویزیونی بر اساس موضوع و متن	۲
			پایین تر از حد انتظار	تعریف یکی از برنامه‌های تلویزیونی و نام بردن سبک‌ها	۱
			نمره مستمر از ۱		
نمره واحد یادگیری از ۳					

نمونه جدول بودجه بندی: ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو

جلسه	واحد یادگیری	فصل	رئوس محتوا	زمان	
				نظری	عملی
جلسه ۱	ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو	۴	فضای استودیو، اتاق کنترل و اتاق صدا	۲	۱
جلسه ۲	ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو	۴	نیازهای یک برنامه استودیویی	۲	۱
جلسه ۳	ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو	۴	تصویربرداری کیست؟ دوربین چگونه کار می‌کند؟ انواع حرکت‌های دوربین	۲	۱
جلسه ۴	ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو	۴	صدابرداری کیست؟ انواع میکروفن	۲	۱
جلسه ۵	ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو	۴	نور و ضرورت نورپردازی، انواع نور	۲	۱
جلسه ۶	ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو	۴	آماده‌سازی لباس، انواع گریم	۲	۱
جلسه ۷	ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو	۴	طراح دکور، شات دکور	۲	۱

واحد یادگیری ۱

فصل چهارم: ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو

۱- مقدمه

کار با ابزار و تجهیزات استودیویی یکی از ارکان مهم در ساخت برنامه‌های تلویزیونی است، همراه با سایر آموزش‌هایی که هنرجویان در پودمان‌ها و دروس پایه‌های ۱۰، ۱۱ و ۱۲، خواهند آموخت، در این فصل به برخی از مهم‌ترین آنها اشاره شده است.

۲- مواد و تجهیزات

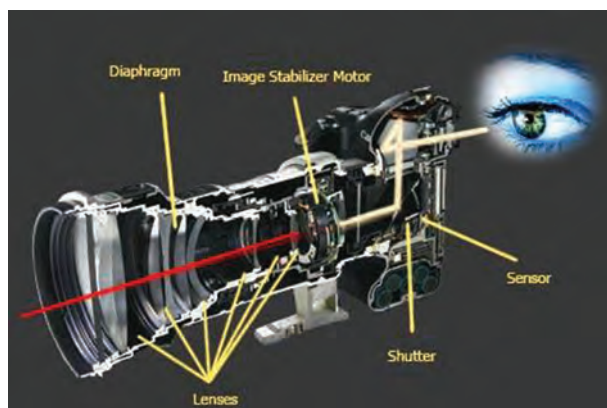
استودیوی صدا و تصویر، استودیو تدوین با ابزارها و وسایل کامل.

۳- دانش‌افزایی

لنز چیست؟

یکی از اصلی‌ترین اجزای دوربین لنز است، نور پس از عبور از لنز بر سنسور تابیده می‌شود.

لنز از تجمع چند عدسی که با ترتیب خاصی پشت سر هم داخل یک استوانه قرار گرفته تشکیل شده است. سه نکته مهم در مورد هنگام استفاده لنز باید در نظر داشت که شامل فاصله کانونی، دیافراگم و رینگ فوکوس است.

فاصله کانونی: شعاع‌های نور که از بیرون به عدسی محدب می‌تابند در نقطه‌ای پشت عدسی همدیگر را قطع می‌کنند، فاصله عدسی تا نقطه‌ای که پشت عدسی ایجاد می‌شود را فاصله کانونی می‌نامند. لنزها براساس میزان فاصله کانونی به سه دسته‌اند، لنز نرمال، لنز واید انگل و مجموعه لنز تله فوتو.

دیفراگم: مجموعه تیغه‌هایی هستند که بر روی هم می‌لغزند و با این لغزش‌ها روزنه‌ها باز و بسته می‌شود این ابزار با مرکز لنز منطبق شده و باعث کنترل شدت نور خروجی از لنز می‌شوند به عبارتی عملکرد دیافراگم مشخص کردن شدت نور است که به سنسور می‌تابد و بازتر شدن دیافراگم شدت نور بیشتر و بسته شدن آن سبب ورود نور کمتری به لنز می‌شود که البته نوع باز و بسته شدن دیافراگم بر عمق وضوح میدان تصویر مؤثر است.

هرچه نور بیشتر از دیافراگم وارد شود، عمق میدان کمتر و هر چه نور کمتر وارد شود عمق میدان تصویر، وضوح بالاتری خواهد داشت.

رینگ فوکوس: یکی دیگر از فعالیت‌ها تصویربرداری هنگام کار وضوح‌سازی تصویر است یا رسیدن به حداکثر وضوح تصویر، این عمل از طریق رینگ فوکوس انجام می‌شود، که بر روی بدنه لنز قرار دارد.

نورپردازی

در نورپردازی صحنه، از سه نوع منبع نوری استفاده می‌شود این کار توسط نورپرداز و زیر نظر تصویربردار انجام می‌شود. این منابع نور عبارت‌اند از:

۱ منبع نور اصلی (Key Light): منبع نور که معمولاً از یک تا چند پروژکتور قوی تشکیل شده است برای روشنایی کلی صحنه استفاده می‌شود.

الفوکوس: به معنی تمرکز و مرکزیت دادن می‌باشد اما مفهوم آن در عکاسی و تصویربرداری رسیدن به حداکثر وضوح است.

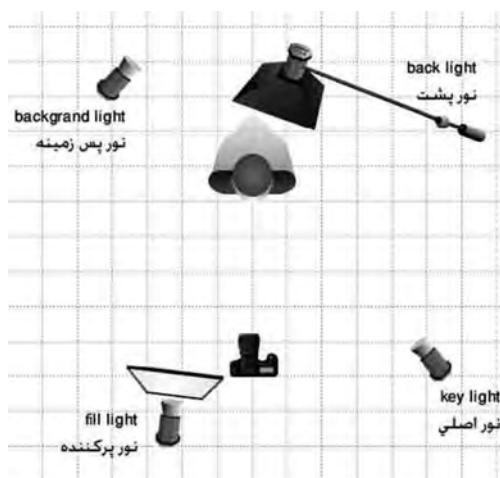

۲ منبع نور فرعی (Fill Light)

منبع نور که معمولاً از یک یا چند پروژکتور ضعیف تر تشکیل شده است برای حذف سایه ها در تصویر استفاده می شود.

۳ منبع ضد نور (Back Light)

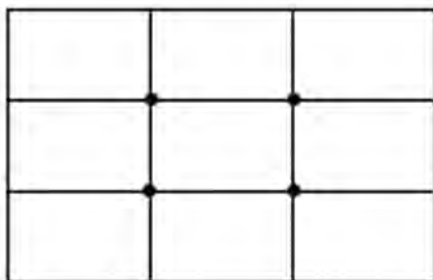
منبع نور که معمولاً فقط از یک یا دو پروژکتور تشکیل شده و به صورت ضد نور (منبع نور پشت سوژه به سمت دوربین) در صحنه نصب می شود برای متمایز شدن سوژه از زمینه پشت آن و نیز افزایش پرسپکتیو استفاده می شود.

کادر بندی

اولین و مهم‌ترین سؤال در تصویربرداری محل قرار گرفتن سوژه در کادر است، اینکه سوژه در کجای کادر قرار بگیرد تا توجه بیننده را به خود جلب کند، در واقع با قرارگیری سوژه در وسط کادر، تصویری تخت و بی‌روح و یکنواخت خواهیم دید. مطالعات نشان می‌دهد که در نگاه اول چشم انسان معطوف به چهار نقطه از تصویر است که در حواشی کادر قرار گرفته‌اند، اگر کادر تصویر از عرض و طول به سه قسمت مساوی تقسیم شود، خطوط عمود بر هم چهار نقطه اصلی را پدید می‌آورد که این نقاط، به نقاط طلایی معروف هستند.

نقاط طلایی دارای تناسب هندسی دقیقی بوده و چشم بیننده آنها را بهتر از تناسب‌های دیگر می‌بیند.

تجهیزات تدوین

تدوین آخرین مرحله تولید برنامه تلویزیونی است که در آن یک مستند یا یک برنامه نمایشی شکل نهایی خود را پیدا می‌کند. مونتاژ به مجموعه فعالیت‌هایی گفته می‌شود که عبارت‌اند از: گزینش نماها و اندازه آنها، ردیف کردن نماها، صحنه‌ها و سکانس‌های پشت سر هم، مخلوط کردن صداها و تنظیم آنها در مقایسه با یکدیگر و در نهایت در هم آمیختن و همگام کردن صدای نهایی با تصویر.

این کار با استفاده از دکوپاژ، قوانین و اصول فیلم‌سازی و ذوق هنری و خلاقیت تدوین‌گر، انجام می‌شود. به این مرحله، مونتاژ و یا «ادیت» گفته می‌شود.

تدوین‌گر یا ادیتور در شکست یا موفقیت یک برنامه تلویزیونی، نقش اساسی دارد او با گزینش، شکل‌دهی و مرتب کردن نماها و سپس در هم آمیختن صدا و همگام کردن آن با تصویر، در تکوین، ضرب آهنگ، شکل و در تأکید و تأثیر نماهای مختلف بسیار تأثیرگذار است. به همین دلیل کارگردان یک برنامه تلویزیونی ارتباط مهمی با تدوین‌گر دارد. برخی از برنامه‌سازان از قبل، طرح تدوین برنامه خود را آماده می‌کنند و در مرحله فیلم‌برداری، تا حد زیادی کار تدوین را در ذهن دارند و در هنگام تصویربرداری نوع نما را کاملاً مشخص می‌کنند و نماهای مورد نظر را با زوایا و فاصله‌های مختلف دوربین از سوژه می‌گیرند، تا هنگام تدوین در میان نماهای پراکنده کمتر سرگردان باشند. به این ترتیب کارگردان تعداد انتخاب‌ها را کاهش می‌دهد، تا شکل نهایی برنامه همان باشد که خود در ذهن دارد.

برخی از کارگردانان در ابتدا تدوین را شروع می‌کنند. به این ترتیب که، تدوین‌گر، فیلم‌هایی را که هر روز گرفته می‌شود (راش‌ها)، در اختیار می‌گیرد و با مشورت کارگردان، آن تکه‌فیلم‌ها را سر هم می‌کند. وقتی فیلم‌برداری به پایان رسید، تدوین‌گر کار تدوین را آغاز می‌کند. او با نظر کارگردان، بهترین برداشت‌ها را انتخاب می‌کند و الگوی صدای برنامه را با تصویر همگام می‌کند. این نسخه از فیلم که اولین نسخه تدوین شده، برای رسیدن به شکل نهایی است، «رافکات» (Rough cut) نامیده می‌شود.

تدوین‌گر بعد از مشورت با کارگردان برنامه تلویزیونی، نسخه تدوین اولیه (رافکات) را اصلاح و ویرایش می‌کند، جلوه‌های اپتیک برای انتقال نماها را به آن اضافه کرده و جلوه‌های ویژه را نیز می‌افزاید و در نهایت نسخه نهایی را که در آن نماها، طول آنها و ترتیب قرار گیریشان به دقت مشخص شده و صدا نیز به خوبی با تصویر همگام شده است را، ارائه می‌دهد.

نکته

تدوین‌گر بر کار مسئول ترکیب کردن صداها، نظارت دارد. صدای فیلم شامل گفت‌وگوها، موسیقی، جلوه‌های صوتی و موسیقی متن است.

نکته

در ساخت فیلم سینمایی پس از آماده شدن نسخه نهایی، نمایش فیلم برای تعداد محدودی از تماشاگران انجام می‌گیرد. پس از نمایش خصوصی فیلم و با توجه به واکنش تماشاگران، کارگردان تصمیم می‌گیرد که اصلاحاتی را در فیلم انجام دهد و یا فیلم را به همان شکل روانه بازار کند.

نکته

امروزه با پیشرفت‌هایی که در عرصه تکنولوژی ویدئو و رایانه رخ داده، کار تدوین‌گر انعطاف، سرعت، دقت و سهولت بیشتری یافته است.

اشاره‌ای به شیوه‌های سنتی و نوین تدوین فیلم و ویدئویی

در تدوین فیلم می‌توان تصویر هر کادر را دید و آن را برید و متصل کرد. نگاتیوهای اصلی در لابراتور ظاهر می‌شود و به صورت راش در می‌آید. تدوین‌گر نسخه راش را می‌برد و قسمت‌های برگزیده را با نوار چسب مخصوص به هم متصل می‌کند. سپس نسخه نگاتیو را براساس نسخه تدوین شده، بریده و با چسب شیمیایی مخصوص به هم می‌چسباند.

با قرار دادن این نسخه نگاتیو در کنار فیلم خام در لابراتور و نور دادن به آن، یک نسخه کامل آماده نمایش می‌شود. در دستگاه تدوین با استفاده از سوراخ‌های کناری نوارهای فیلم؛ دو نوار به یکدیگر قفل می‌شوند. به‌طوری که تصویر و صدا کاملاً بر هم منطبق (سینک) است.

تدوین ویدئویی: تدوین نوارهای ویدئویی با کپی کردن تصاویر از یک نوار به نوار دیگر انجام می‌شود این کار به دو دستگاه ضبط ویدئو احتیاج دارد. دستگاه اول (مرجع) صحنه‌های لازم از نوار اول را به نمایش می‌گذارد و دستگاه دوم (مقصد) بخش‌های انتخابی را، به‌طوری که محل اتصال آنها غیرقابل رؤیت باشد، بر روی

نوار نهایی ضبط می‌کند. گاه به چندین دستگاه ضبط به عنوان منابع مختلف تصویری برای تدوین ویدئویی نیاز است، بنابراین از میز تدوین و ترکیب تصویر استفاده می‌شود.

عمل تدوین به وسیله رایانه مخصوصی با استفاده از کدهای زمانی ضبط شده بر روی نوار ویدئویی کنترل می‌شود و به گونه‌ای برنامه‌ریزی شده که به محض رسیدن نوار دستگاه مرجع به کد زمانی مورد نظر، دستگاه ضبط مقصد را از حالت پخش تغییر می‌دهد.

تدوین نوین: امروزه تجهیزات تولید به دلیل دستاوردهای تکنولوژی‌های پیشرفته با قیمت مناسب نسبت به دهه گذشته آن‌چنان فراوان شده که می‌توان پس از تصویربرداری، با کمی اطلاعات و علاقه به مونتاژهای ساده و نیمه حرفه‌ای دست یافت.

در صورتی که یک دوربین ویدئویی و دستگاه ضبط، ویدئو داشته باشید می‌توانید تصاویری را که خود گرفته‌اید تدوین کنید. دوربین منبع تصویر خواهد بود و دستگاه ضبط نوار اصلی را تهیه می‌کند. ابتدا یک بار نوار را کاملاً ببینید و بخش‌های مورد نظر خود و ترتیب قرار گرفتن آنها را مشخص کنید. سپس فیلم را در دوربین قرار دهید و از دریچه چشمی آن یک بار دیگر ببینید و با استفاده از شماره‌انداز دوربین، شماره دقیق نماهای مورد نظر خود را یادداشت کنید. دوربین را با سیم مناسب

به سوکت ورودی دستگاه ضبط ویدئو متصل کنید تا دوربین ضبط کند. سپس از دریچه چشمی دوربین بخش‌های مورد نظر خود را از روی نوار اول پیدا کنید و به ترتیب دلخواه، روی نوار داخل دستگاه ضبط کنید. امروزه بیشتر دوربین‌ها و دستگاه‌های ضبط توانایی مونتاژ بدون برش در نقاط ساده تصویری و میکس‌های اتصال را دارد. بعضی از آنها حتی توانایی ترکیب ایجاد باندهای صوتی جدید و حتی ثبت متن روی تصویر را دارد.

۴- شیوه تدریس

کار گروهی از هنرجویان بخواهید که در گروه‌های ۳ یا ۴ نفره فعالیت‌های زیر را انجام دهند.

- ۱ درباره استودیو و واحد سیار استودیویی در کلاس گفت‌وگو کنید.
- ۲ مهم‌ترین تفاوت دوربین فیلم‌برداری با دوربین ویدئویی را بگویید.
- ۳ چرا باید دوربین، قبل از شروع به کار، وایت‌بالانس شود؟ دلایل آن را بنویسید.
- ۴ با همکاری هم، یک دوربین را وایت‌بالانس کنید.
- ۵ با حرکت دوربین به وسیله ابزار حرکتی در چند جهت دوربین فعال می‌شود؟
- ۶ نوع کاربرد انواع میکروفن را توضیح دهید؟
- ۷ چرا باید برای سوژه نورپردازی کنیم؟ دلایل را در کلاس ارائه کنید.
(به وسیله تصویر یا اسلاید)
- ۸ در چه صورت کارگردان نیازمند ساخت دکور است؟
- ۹ یک ماسک ساده برای خود طراحی کنید.
- ۱۰ اگر بخواهید بر طبق یک سناریو فضای یک لوکیشن را آماده کنید چه تغییراتی را باید انجام دهید؟ ابتدا لوکیشن را تصور کنید بعد تغییرات لازم را بگویید.
- ۱۱ گریم ساده چیست؟ اگر امکانات لازم را در دسترس دارید چهره دوست خود را گریم ساده کنید.
- ۱۲ نوع گریم و نقش گریمور را در دو نوع برنامه تلویزیونی متفاوت با یکدیگر مقایسه کنید.
- ۱۳ آیا طراحی لباس فقط به منظور نشان دادن دوره خاصی (تصویری از گذشته یا آینده) است؟ درباره اهداف «طراحی لباس» در کلاس گفت‌وگو کنید.

۵- نکات ایمنی و بهداشت

ایمنی و دقت در کار با ابزار استودیویی، رعایت نکات فنی و ایمنی در کار با ابزارهای مکانیکی و الکترونیکی، رعایت بهداشت در محیط استودیو و کارگاه‌های آموزشی.

۶- شیوه ارزشیابی اهداف توانمندسازی

مشاهده عملکرد، تهیه کارپوشه و گزارش.

ارزشیابی شایستگی ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو

عنوان فصل	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج مورد انتظار	شاخص تحقق	نمره
فصل ۴ استودیوها، مواد، ابزار و تجهیزات	تحلیل و بررسی استودیوها، دکور، لباس و سایر تجهیزات ساخت برنامه‌های تلویزیونی	بررسی تجهیزات، ابزار و عوامل ساخت برنامه‌های تلویزیونی	بالاتر از حد انتظار	تفسیر کاربرد تجهیزات و ابزار برای ساخت هر یک از برنامه‌های تلویزیونی با توجه به موضوع، ژانر و مخاطب	۳
			در حد انتظار	بررسی ابزار و تجهیزات برای ساخت یک برنامه تلویزیونی	۲
			پایین تر از حد انتظار	شناخت برخی از مفاهیم در زمینه تجهیزات استودیوها	۱
نمره مستمر از ۱					
نمره واحد یادگیری از ۳					

نمونه جدول بودجه‌بندی: طراح زبان فنی

جلسه	واحد یادگیری	فصل	رئوس محتوا	زمان	
				نظری	عملی
جلسه ۱	طراح زبان فنی	۵	آموزش واژه‌های ساده و پرکاربرد در تهیه برنامه‌های تلویزیونی	۳	-
جلسه ۲	طراح زبان فنی	۵	تحلیل واژگان کلیدی در ساخت برنامه تلویزیونی	۳	-
جلسه ۳	طراح زبان فنی	۵	بررسی قوانین حاکم بر تولید برنامه تلویزیونی	۳	-
جلسه ۴	طراح زبان فنی	۵	آزمون و ارزشیابی	۳	-

واحد یادگیری ۱

فصل پنجم: زبان فنی

۱- مقدمه

تدوین این فصل در کتاب دانش فنی پایه، به منظور آشنا ساختن هنرجویان با مهم‌ترین قوانین پایه در ساخت یک برنامه تلویزیونی، واژگان و اصطلاحاتی است که به صورت گسترده در دنیای برنامه‌سازی تلویزیونی کاربرد دارند و بدون اطلاع و فهم دقیق آنها، هنرجویان و دانش‌آموختگان این حرفه نمی‌توانند ارتباط و تعامل سازنده‌ای در محیط کار داشته باشند.

۲- دانش‌افزایی و شیوه تدریس

در آموزش این فصل استفاده از بهترین و مناسب‌ترین شیوه‌های یاددهی و یادگیری برای آشنا ساختن هنرجویان با واژگان پایه و کلیدی در حوزه برنامه‌سازی تلویزیونی ضروری است. برای تحقق این هدف از انواع روش‌ها مانند: روخوانی از روی متن؛ استفاده از وسایل کمک آموزشی مانند فایل‌های صوتی که در آن از واژه‌های مورد نظر استفاده می‌شود و یا نمایش فیلم‌های آموزشی می‌توان بهره‌مند بود. مشارکت هنرجویان در آموزش این فصل یکی از نوآوری‌های مهم به شمار می‌رود به طوری که هنرجویان می‌توانند با به عهده گرفتن آموزش بخش‌های انتخابی از این فصل به تهیه پوشه‌هایی بپردازند و در یاددهی سهم بسزایی داشته باشند. تهیه گزارش عملکرد از قوانین و اساس‌نامه‌هایی که در ساخت یک برنامه تلویزیونی رسمی باید رعایت شود توسط هنرجویان و با ارائه مثال‌ها و مصادیق توسط آنان می‌توان فضای کلاس درس را به صورت کارگاهی و کاملاً نوآورانه مدیریت کرد.

۳- نکات ایمنی و بهداشت

رعایت موارد اخلاق حرفه‌ای در ارائه گزارش‌های مستند و مکتوب.

۴- شیوه ارزشیابی اهداف و توانمندسازی

تهیه گزارش عملکرد به صورت کارپوشه توسط هنرجویان، پرسش و پاسخ‌های شفاهی و کتبی در کلاس، مشاهده عملکرد.

ارزشیابی شایستگی طراح زبان فنی

عنوان فصل	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج مورد انتظار	شاخص تحقق	نمره
فصل ۵ زبان فنی (حوزه حرفه‌ای تلویزیون) و مقررات و قوانین و اساس نامه	تحلیل واژگان، عوامل انسانی در برنامه تلویزیونی و مقررات و قوانین و اساس نامه‌ها	بررسی و تحلیل چگونگی به کارگیری قوانین و مقررات تولید برنامه‌های تلویزیونی، کاربرد واژگان تخصصی	بالاتر از حد انتظار	تحلیل واژگان تخصصی در حوزه ساخت و تولید برنامه‌های تلویزیونی و کاربرد قوانین و مقررات در تولید برنامه‌ها	۳
			در حد انتظار	تعریف واژگان تخصصی و مقررات و قوانین	۲
			پایین تر از حد انتظار	نام بردن واژگان تخصصی و مقررات و قوانین	۱
نمره مستمر از ۱					
نمره واحد یادگیری از ۳					

<div>استاندارد ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مبتنی بر شایستگی درس دانش فنی پایه</div>					<div><div>وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی</div></div>	
رشته تحصیلی: تولید برنامه تلویزیونی		پایه: دهم		سال تحصیلی: ۱۳۹۶-۹۷		
کد رشته: ۰۲۸۸۱۰		کد درس:		کد کتاب: ۲۱۰۵۵۶		
عنوان پودمان	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج مورد انتظار	شاخص تحقق	نمره	
پودمان ۱: تحلیل رشته تحصیلی	۱- بررسی و تحلیل رشته تولید برنامه تلویزیونی و تحلیل تکنولوژی‌های مرتبط	تحلیل برنامه‌های تلویزیونی و ارتباط آن با فناوری‌های جدید	بالاتر از حد انتظار	توضیح و تشریح رسانه تلویزیون و مقایسه آن با سایر رسانه‌ها	۳	
	۲- بیونیک و بیودیزاین (طبیعت الگوها در ساختار تلویزیون)		در حد انتظار	تحلیل وظایف کاری شاغلین در گروه ساخت برنامه‌های تلویزیونی	۲	
			پایین‌تر از حد انتظار	تعریف طبیعت الگوها در ساختمان فیزیکی رادیو و تلویزیون	۱	
نمره مستمر از ۵						
نمره شایستگی پودمان						
نمره پودمان از ۲۰						

عنوان پودمان	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج مورد انتظار	شاخص تحقق	نمره
پودمان ۲: اصول، مبانی تولید و برنامه ریزی	تحلیل، بررسی و تعریف گروه‌های کاری و عوامل ساخت یک برنامه تلویزیونی	بررسی شیوه و مراحل کار تولید برنامه در صدا و سیما براساس اصول و مبانی ساخت برنامه	بالاتر از حد انتظار	تعریف و تحلیل عوامل ساخت برنامه تلویزیونی و مراحل تولید (پیش از تولید و تدوین)	۳
			در حد انتظار	تعریف وظایف نیروی انسانی در تلویزیون و رادیو	۲
			پایین تر از حد انتظار	نام‌گذاری مراحل تولید	۱
نمره مستمر از ۵					
نمره شایستگی پودمان					
نمره پودمان از ۲۰					

عنوان پودمان	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج مورد انتظار	شاخص تحقق	نمره
پودمان ۳: سبک های تولید برنامه تلویزیونی	بررسی سبک ها و شیوه های ساخت برنامه تلویزیونی در پنج حوزه مستند، آموزشی، داستانی، عروسی و انیمیشن	تحلیل انواع برنامه های تلویزیونی در سبک های گوناگون براساس نوع برنامه و مخاطب آن	بالاتر از حد انتظار	تحلیل سبک های ساخت برنامه های تلویزیونی و ویژگی های هر یک و ارتباط برنامه ها با مخاطبین	۳
			در حد انتظار	تعریف ژانرها و حوزه های ساخت برنامه های تلویزیونی براساس موضوع و متن	۲
			پایین تر از حد انتظار	تعریف یکی از برنامه های تلویزیونی و نام بردن سبک ها	۱
	نمره مستمر از ۵				
	نمره شایستگی پودمان				
	نمره پودمان از ۲۰				

بخش دوم : دروس و جلسات

عنوان پودمان	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج مورد انتظار	شاخص تحقق	نمره
پودمان ۴: ابزار، مواد، تجهیزات و استودیو	تحلیل و بررسی استودیوها، دکور، لباس و سایر تجهیزات ساخت برنامه‌های تلویزیونی	بررسی تجهیزات، ابزار و عوامل ساخت برنامه‌های تلویزیونی	بالاتر از حد انتظار	تفسیر کاربرد تجهیزات و ابزار برای ساخت هر یک از برنامه‌های تلویزیونی با توجه به موضوع، ژانر و مخاطب	۳
			در حد انتظار	بررسی ابزار و تجهیزات برای ساخت یک برنامه تلویزیونی	۲
			پایین تر از حد انتظار	شناخت برخی از مفاهیم در زمینه تجهیزات استودیوها	۱
نمره مستمر از ۵					
نمره شایستگی پودمان					
نمره پودمان از ۲۰					

نمره	شاخص تحقق	نتایج مورد انتظار	استاندارد عملکرد (کیفیت)	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)	عنوان پودمان
۳	تحلیل واژگان تخصصی در حوزه ساخت و تولید برنامه‌های تلویزیونی و کاربرد قوانین و مقررات در تولید برنامه‌ها	بالاتر از حد انتظار	بررسی و تحلیل چگونگی به کارگیری قوانین و مقررات تولید برنامه‌های تلویزیونی، کاربرد واژگان تخصصی	تحلیل واژگان، عوامل انسانی در برنامه تلویزیونی و مقررات و قوانین و اساس نامه‌ها	پودمان ۵: زبان فنی (حوزه حرفه‌ای تلویزیون) و مقررات و قوانین و اساس نامه
۲	تعریف واژگان تخصصی و مقررات و قوانین	در حد انتظار			
۱	نام بردن واژگان تخصصی و مقررات و قوانین	پایین‌تر از حد انتظار			
				نمره مستمر از ۵	
				نمره شایستگی پودمان	
				نمره پودمان از ۲۰	
<p>■ نمره شایستگی پودمان منحصراً شامل نمرات ۲، ۱ یا ۳ است .</p> <p>■ زمانی هنرجو شایستگی کسب می‌کند که در ارزشیابی پودمان حداقل نمره شایستگی ۲ را اخذ کند.</p> <p>■ حداقل نمره قبولی پودمان ۱۲ از ۲۰ است.</p> <p>■ نمره کلی درس زمانی لحاظ می‌شود که هنرجو در کلیه پودمان‌ها، شایستگی را کسب نماید.</p>					

بخش سوم

پیوست‌ها

نمونه فعالیت‌های کارگاهی

کار عملی اضافی برای کسب مهارت

راهنمای دستگاه و نرم‌افزار و فضای آموزشی

راهنمای استفاده از دستگاه‌های جدید و نرم‌افزارهای جدید در رشته

نمونه کاربرد ارزشیابی

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنجار
۱			
۲			
۳			
	شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش:		
	میانگین نمرات		

فضای آموزشی

استودیو ضبط

- ۱ آیرالینگربرگ، فرهنگ کامل فیلم، ترجمه رحیم قاسمیان، ناشر: سازمان تبلیغات اسلامی حوزه هنری پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، هنر ۱۴، ۱۳۷۹.
- ۲ میلرسول، جرالده، فن برنامه‌سازی تلویزیونی، ترجمه مهدی رحیمیان، نشر سروش انتشارات صدا و سیما، ۱۳۶۷.
- ۳ پاسدار، محمدرضا، تهیه‌کنندگی برای تلویزیون با نگاه سیستمی، انتشارات دانشکده صدا و سیما، ۱۳۸۷.
- ۴ پیرآلبر - آندره ژان تودسک، تاریخچهٔ رادیو و تلویزیون، ترجمه جمشید ارجمند، سازمان انتشارات و آموزش، چاپ اول ۱۳۶۸.
- ۵ تابلر، جرمی‌جی، تلویزیون کاربرد و شیوه‌های نقد، ترجمه مهدی رحیمان، انتشارات دانشکده صدا و سیما، ۱۳۸۸.
- ۶ هوارد، سوزان، مفاهیم کلیدی در مطالعات سینمایی، ترجمه فتاح محمدی، سازمان چاپ و انتشارات، چاپ سوم، ۱۳۸۸.
- ۷ واژه‌نامه اصطلاحات کاربردی در برنامه‌سازی صدا و سیما، سروش چاپ ۱۳۶۹.
- ۸ درآمدی بر مفاهیم و اصطلاحات برنامه‌سازی سیما بر واژگان تخصصی تلویزیون، معاونت تحقیقات و برنامه‌ریزی، اردیبهشت سال ۱۳۸۴.